

DIALOGAS

2012 m. gegužės 10 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 19 (991). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt pirmieji leidybos metai

Direktorės postas paliktas kartu su materialine žala

D.Bredelienė Prienų r. Jiezo gimnazijos direktorės postą paliko maloniai „perleis-dama“ mokyklai ir padarytus materialinius nuostolius.

„Įžūliu“ klausimu – kas tuos nuostolius padengs? – Lietuvos mokytojų profesinė sąjunga už giesmės ima Vilniaus ir Prienų rajono pareigūnus.

Norinčiųjų vadovauti Jiezo gimnazijai nestinga

Šiandien (05 10) baigiasi terminas, iki kurio pretendentai gali pateikti prašymus dalyvauti konkurse Jiezo gimnazijos direktoriaus vietai užimti.

AKTUALU 3 p.

Rinkimai 2012: pirmieji pažadai

Nors iki Seimo rinkimų dar visas pusmetis, opozicinės Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) pirmininkas A.Butkevičius jau paskelbė, kad po rinkimų valdančiąją koaliciją sudarys trijų partijų – LSDP, Darbo bei „Tvarka ir teisingumas“ – atstovai.

Kaip ten bus, pamatysime rudenį, tačiau ką šių partijų programos žada šalies švietimui, galima įmatyti jau dabar.



4 p.

Absolūtus nulis

Abiturientas per lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą (nuo 2013 m.) gaus absoliutų nulį, jeigu rašinyje, net ir neliteratūri-niame, nesirems vienu iš nurodytų autorių.

Šio keisto reiškimo – absoliutaus nulio – reikšmę ir prasmę ėmėsi ištirti Zita Alaunienė.

7 p.

Jaunimo kalba: greičiau, trumpiau, paprasčiau...

Pastaruoju metu jaunimas vartoja vis daugiau ir daugiau slengo, rašo daugiau žinučių, o su jomis – trumpinių ir veidelių. Dažnai tai – specifiniai žodžiai ir ženklai, suprantami tik patiems jų vartotojams. Todėl tėvams darosi sunku suprasti savo vaikus, o mokytojams – mokinius.

Jaunimo kalbos ypatumus pristato viena iš šių metų Jaunųjų mokslininkų konkurso laimėtojų – Vilkiškių „Aušros“ gimnazijos vienuoliktoji Ieva Paškauskaitė.

8–9 p.



Elenos Tervidytės nuotr.

Palaimingas metas, kai žolynai ir vaismedžiai pradeda žydėti... Kai ryto šaltukas įdienojus virsta malonia šiluma ir vėl kviečia bėgti laukais, užuot rimtai sprendus problemas, kurių gal net nėra...

Streiką atidėjo rudeniiui

Balandį ir gegužę streikuoti žadėjęs Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LŠDPS) Žemaitijos regiono profesinių sąjungų susivienijimas (ŽRPSS) šią akciją nukėlė į rugsėjį.

Pažado faktiškai netesi

Pirmadienį (05 07) LŠDPS Žemaitijos regiono profesinių sąjungų susivienijimas išplatino pareiškimą, kuriame informavo, kad susivienijimo koordinavimo taryba (KT) apsvartė darbo grupių veiklą, kurią, pasak ŽRPSS, švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius skambiai pavadino derybomis su streikavusių profe-

sinių sąjungų atstovais. ŽRPSS KT pripažino, kad „ministras, formaliai nusišalinęs nuo vykstančio „derybų“ proceso, panaudojo viešiesiems ryšiams būdingą taktiką ir faktiškai netesi ŽRPSS ir Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) vadovams duoto pažado, kad darbo grupė bus išspręsta dauguma pedagogams aktualių klausimų, susijusių su jų socialiniu saugumu bei darbo apmokėjimo tvarka“.

Pasak Žemaitijos regiono pedagogų atstovų, sprendžiant aktualius mokytojams klausimus darbo grupės vadovaujasi principu – „pritempti“ sprendimus prie esamų lėšų. Kitaip tariant, daro kosmetinius pataisymus ir atmeta papildomo finansavimo reikalaujančius sprendimų projektus. „Stebina ŠMM vadovų nuolanki pozicija, grąžinant į šalies biudžetą beveik 80 mln. litų, bei negebėjimas (o gal nenoras?) argumentuotai pagrįsti šių lėšų reikalingumo šalies švietimui, jo poreikiams“, – teigia ŽRPSS.

Nukelta į 3 p. ▶

Visko išmokė gyvenimas!

Aras LUKŠAS – žinomas žurnalistas, dirbęs Lietuvos radijuje, naujienų agentūroje, spaudoje.

Pats A.Lukšas žurnalistikos studijas vertina labai skeptiškai. „Žurnalistikos studijos man davė labai daug – iki šiol atsimenu visus RKP(b) ir TSKP suvažiavimus, gerą Leniną ir blogą Trockį, taipogi svarbiausius partinės tarybinės žurnalistikos principus. Laimei, žurnalistikos profesionalu tapau anksti pradėjęs dirbti – būtent ten sutikau tikruosius mokytojus, prieš kuriuos iki šiol lenkiu galvą. Kai dėl humanitarinių mokslų naudos (ne piniginių), tai irgi ten negavau nieko. Ir 12 kalbų, kuriomis kalbu, skaitau ir rašau, išmokau ne ten. Visko išmokė gyvenimas!“

„Dialogui“ A.Lukšo nuomonė apie mokyklą ir mokymą itin parūpo, kai vienoje Facebooko diskusijoje žurnalistas atvirai papasakojo, kad jo nėra vienam vaikui netiko ir netinka Lietuvos švietimo sistema.

A.Lukšas: „Mano duktė nebaigė vidurinės, tačiau vėliau baigė koledžą Londono ir tapo interjero dizainere. Vyresnysis sūnus šiaip taip baigė vidurinę ir tuoj pat išvažiavo į Airiją. Ten baigė specialų kursą, tapo licencijuotu apsaugos darbuotoju ir dabar dirba už labai gerus pinigus. Maželis, kuriam šiemet sukaks 18, baigė 6 vidurinės mokyklos klases. Daugiau daly-

vauti idiotiškoje mūsų švietimo sistemoje jis nenorėjo, nes yra visa galva ją peraugęs. Laisvai kalba šešiomis kalbomis, o žiniomis pranoksta ne vieną universiteto profesorių. Dabar laukia rudens, kuomet taps pilnametis, ir tuoj pat išvažiuos į Londoną. Ko jam reikia, išmoks ten. Manau, po kurio laiko bus rašytojas arba scenaristas. Aš visada pritariau savo vaikų pasirinkimui. Pats nekenčiau ir mokyklos, ir universiteto, bet gyvenant totalitarinėje sistemoje pasirinkimo nebuvo.“

A.Lukšas atsako į „Dialogo“ klausimus.

Nukelta į 5 p. ▶

Kiekvienam lietuviui – po medalį

Gegužės 3–7 d. Ventspilyje (Latvija) vykusioje Baltijos šalių informatikos olimpiadoje (BOI – *Baltic Olympiad in Informatics*) jaunieji Lietuvos informatikai iškovojo 6 medalius. Pirmą kartą olimpiados medalius gavo visi Lietuvos komandos nariai.

Du sidabro medalius pelnė Kauno technologijos universiteto gimnazijos dvyliktokas A.Žiukas ir Vilniaus „Santaros“ vidurinės mokyklos vienuoliktokas V.Daglis. Keturi bronzos medaliai atiteko Vilniaus licėjaus mokiniams: K.Greblikiui, K.Vilčinskui, T.Vaškevičiui ir M.Pajarskui. Visi šeši medalius pelnę mokiniai programuoti papildomai mokosi Šeštadieninėje informatikos olimpiadininkų mokykloje.

Geriausių rezultatų olimpiadoje pasiekę keturi mokiniai dalyvaus rugsėjo pabaigoje vyksiančioje tarptautinėje informatikos olimpiadoje Italijoje.

BOI 2012 varžėsi 60 mokinių iš 9 šalių: Latvijos, Danijos, Estijos, Suomijos, Vokietijos, Lietuvos, Lenkijos, Norvegijos ir Švedijos. Dalyviai per dvi dienas turėjo išspręsti 6 uždavinius, už kuriuos buvo galima surinkti 600 taškų. Medaliais apdovanoti 28 olimpiados dalyviai: 5 aukso medaliais, 9 sidabro medaliais bei 14 bronzos medaliais.

Lietuvos mokiniai per visą dalyvavimo BOI istoriją laimėjo 7 aukso, 16 sidabro ir 31 bronzos medalį.

Blaiviausi – panevėžiečiai

Šiais metais Lietuvoje antrąjį kartą vyko nacionalinis konkursas „Blaivi klasė“ (organizatorius – Kauno jaunimo narkologijos pagalbos centras). Blaivi klasė – tai klasė, kurioje mokosi sveiki, pozityviai mąstantys, jokių kvaišalų nevartojantys moksleiviai. Blaivus moksleivis – tai nei tabako, nei alkoholio, nei narkotinių medžiagų nevartojantis jaunuolis, kuris tausoja sveikatą ir savo pavydžiu skatina taip elgtis aplinkinius.

Šiomet konkurse dalyvavo beveik 3300 aštuntokų iš 162 klasių. Dalyviai 6 mėnesius propagavo blaivios klasės idėją: stengėsi prevenciją integruoti į skirtingus mokymo dalykus, organizavo rašinių, piešinių konkursus, prevencinių filmų peržiūras, patys skaitė pranešimus, rengė mokykloms informacinius standus. Konkurso dalyviai organizavo įvairias akcijas: sprogdino priklausomybės balionus, rengė vaidinimus, vietoje cigarečių rūkalius skatino vaisingis saldumynais, vietoje alkoholio siūlė gerti sultis ir arbatą. Joniškėčiai nepabijoję ir drąsesnių priemonių – rūkantiems mokytojams ant kabinetų durų pakabino informacinius lapus „kaip mesti rūkyti“. Į savo veiklą jaunuoliai įtraukė ne tik mokyklos bendruomenę, bet ir tėvus, organizavo susitikimus su visuomenės sveikatos specialistais, gydytojais, policijos pareigūnais, ugniagesiais.

Gegužės 5 d. 430 mokinių iš 21 Lietuvos mokyklos susirungė finale nuotykių parke „Lokės pėda“: finalininkai jėgas išbandė sporto ir kūrybiškumo rungtyse bei pristatė vertinimo komisijai viso konkurso metu vykdytą prevencinę veiklą.

„Blaivios klasės 2011“ titulas šiais metais atiteko Panevėžio r. Ramygalos gimnazijos aštuntokams.

Lietuviška šeštadieninė – ir Bulgarijoje

Lietuvos ambasados Bulgarijoje iniciatyva gegužės 5 d. Sofijoje atidaryta lietuviška šeštadieninė mokyklėlė. Į pirmąjį užsiėmimą susirinko dešimt Sofijoje gyvenančių lietuvių vaikų. Kiekvienam vaikui Lietuvos laikinasis reikalų patikėtinis Bulgarijoje D.Gaidys įteikė vadovėlių „Labas“ komplektą.

Mokyklėlės tikslas – skatinti vaikus bendrauti ir skaityti lietuviškai. Sutarta ambasadoje įkurti vaikiškų knygų ir filmų lietuvių kalba biblioteką.

APKLAUSA

Atviros pamokos pakasynos

Viena kita šalies mokykla savo tinklalapyje paskelbia: „Atviros pamokos skatina tobulėti“ – ir įdeda atviros pamokos vaizdo įrašą arba trumpą aprašymą.

Štai Kauno Rokų vidurinės mokyklos bendruomenė įsitikinusi, kad mokytojas „vesdamas atviras pamokas dar kartą iš naujo pažvelgia į jos, pamokos, struktūrą, galbūt kitomis akimis pasižiūri į keliamus pamokai uždavinius, savitai permąsto mokinių ir mokytojo veiklą pamokoje“.

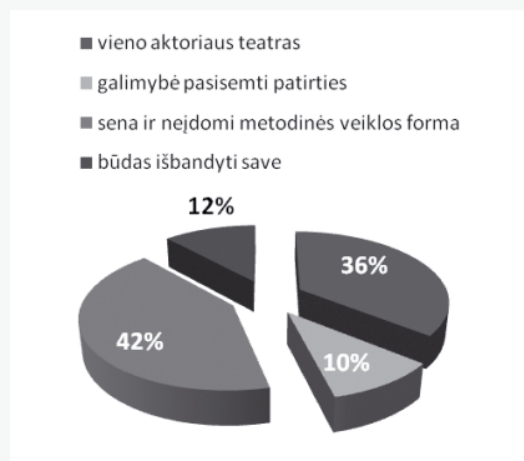
„Dialogas“, panoręs sužinoti atvirų pamokų vertę ir prasmę, praėjusią savaitę teiravosi internetų (www.dialogas.com) nuomonės šia tema.

Ką parodė balsavimas?

Atviros pamokos – tai:

- vieno aktorius teatras, – mano 36 proc.;
- galimybė pasisemti patirties, – 10 proc.;
- sena ir neįdomi metodinės veiklos forma, – 42 proc.;
- būdas išbandyti save, – 12 proc.

Kaip matote, beveik pusė respondentų, sakydami, kad tai sena ir neįdomi metodinės veiklos forma, tiesiai skelbia atviros pamokos pakasynas. Ne ką mažiau – 36 proc. balsavusiųjų – atviras pamokas suvokia kaip vieno aktorius teatras: na, vargu ar kas drįstų paneigti galingą teatro poveikį jaunai besiformuojančiai asmenybei...



Premjeras atsiskaitė

„Nors ekonomikos sąlygos ir buvo sudėtingos, mokytojų darbo užmokestį pavyko išlaikyti daugiau kaip 20 proc. didesnį už šalies atlyginimų vidurkį. 2011 m. vidutinis mokytojų atlyginimas 25,8 proc. viršijo šalies ūkyje dirbančių asmenų vidutinį atlyginimą ir 18,6 proc. – dirbančių valstybės sektoriuje“, – teigė Ministras Pirmininkas A.Kubilius antradienį (05 08) Seime pristatydamas Vyriausybės veiklos 2011 m. ataskaitą. Tarp darbų, kurie buvo nuveikti per pastaruosius trejus metus, premjeras taip pat minėjo ugdymo paslaugų prieinamumo padidinimą ir kokybės pagerinimą, galimybių paprasčiau ir greičiau įsteigti ikimokyklinio ugdymo įstaigas sudarymą, mokyklų savivaldos stiprinimą, popierizmo sumažinimą, naujos švietimo įstaigų vadovų priėmimo tvarkos įvedimą, aukštojo mokslo sistemos pertvarką.

Daugiau ikimokyklinukų – daugiau lėšų

Pasak švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM), 49-iose ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir 9-iose valstybinėse mokyklose nuo 2011 m. rugsėjo 2 d. iki 2012 m. balandžio pradžios padaugėjo 2965 ikimokyklinio amžiaus vaikai. Jiems ugdyti savivaldybėms papildomai bus pervesti beveik du milijonai litų.

Daugiausia ikimokyklinio amžiaus vaikų pagausėjo miestuose: Vilniuje į ikimokyklinio ugdymo įstaigas per minėtą laikotarpį atėjo 822 nauji vaikai, Kaune – 566, Panevėžyje – 220, Klaipėdoje – 214. Rokiškio r. – 68, Švenčionių r. – 63, Vilniaus r. – 84. Iš valstybinių mokyklų daugiausia – 35 nauji vaikai – atėjo į Vilniaus r. Juodšilių „Šilo“ gimnaziją.

Nedaug naujų ikimokyklinukų pradėjo lankyti Šiaulių miesto, Jonavos, Kretingos, Pakruojo, Pagėgių ir Kupiškio savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigas. Nedaug pagausėjo mažųjų ugdytinių ir Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdy-

mo centre, Lavoriškių bei Butrimonių pagrindinėse mokyklose.

Daugiausia papildomų lėšų skirta Vilniaus miestui (apie pusę milijono), mažiausiai – Jonavos rajono savivaldybei. Savivaldybės joms skirtas sumas ikimokykliniam ugdymui gauna kas ketvirtį, dalis lėšų savivaldybės jau pasiekė.

Pasak ŠMM, galimybė skirti papildomų lėšų atsirado tada, kai ministerija pernai įteisino ikimokyklinio ugdymo krepšelį: jo dydis – 2555 Lt, o specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams – 35 proc. didesnis.

Papildomas finansavimas už vaikų skaičiaus padidėjimą savivaldybėms skiriamas vykdant ES struktūrinių fondų finansuojamą projektą „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“. Projekto metu 2012–2013 m. yra numatyta skirti daugiau kaip 7 mln. Lt. Šie pinigai pasieks tas įstaigas, kuriose ikimokyklinio amžiaus vaikų daugės.

Mokinių sveikatos priežiūrai – didesnis finansavimas

Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (VLK) pranešė, jog, nepaisant mokinių skaičiaus mažėjimo, jų sveikatos priežiūrai mokyklose skiriama Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšų dalis palaipsniui didėja.

Analizuojant 2005–2012 m. sveikatos priežiūros mokyklose finansavimą matyti, kad 2012 m., palyginti su 2005 m., jis padidėjo net du kartus (2005 m. buvo skirta 4,79 mln. Lt, 2012 m. – 9,66 mln. Lt). 2012 m. vienam miesto mokiniui iš PSDF biudžeto tenka 18,7 Lt, o vienam kaimo mokiniui – 37,3 Lt.

Didesnį sveikatos priežiūros mokyklose finansavi-

mą lėmė ir 2010 m. įsigaliojęs naujas rekomenduojamas vieno sveikatos priežiūros specialisto pareigybės normatyvas: gyvenamųjų vietovių, turinčių 3000 ir daugiau gyventojų (toliau – miesto), mokyklose rekomenduojama steigti vieno specialisto etatą 1000 mokinių, o gyvenamųjų vietovių, turinčių mažiau kaip 3000 gyventojų (toliau – kaimo),



mokyklose vieną specialisto etatą 500 mokinių. Atsižvelgiant į tai, kad kaimo vietovėse mokyklos yra labiau nutolusios viena nuo kitos, ir į tai, kad jose mokosi mažiau mokinių, šiuo normatyvu siekiama padidinti sveikatos priežiūros specialistų skaičių šiose mokyklose ir pagerinti jų teikiamų paslaugų kokybę (iki 2010 m. miesto ir kaimo vietovėse buvo nustatytas vienodas normatyvas: vienas specialistas 1000 vaikų). Šis normatyvas buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu.

VLK duomenimis, 2012 m. savivaldybių įsteigtose miestų mokyklose mokosi apie 278,6 tūkst. mokinių, o kitų stei-

gėjų – apie 31,1 tūkst. mokinių. Savivaldybių įsteigtose kaimo mokyklose mokosi apie 96 tūkst., o kitų steigėjų – apie 7,9 tūkst. mokinių.

PSDF biudžeto lėšos naudojamos visuomenės sveikatos priežiūros specialistų darbo užmokesčiui, valstybinio socialinio draudimo įmokoms ir privalomojo sveikatos draudimo įmokoms mokėti.

Ryžtas streikuoti nesumažėjo

Dėl laiku nemokamo atlyginimo pasiryžimą streikuoti paskelbė Švenčionių rajono meno mokyklų pedagogai pasiekę pirmųjų laimėjimų. Švenčionių, Pabradės ir Švenčionėlių meno mokyklų profesinės sąjungos gavo identiškus savo vadovų atsakymus į iškeltus reikalavimus, kuriuose teigiama, kad atlyginimai vėluoja dėl „ne laiku patvirtinto“ savivaldybės biudžeto. Rajono valdžia pagaliau sumokėjo atlyginimus už kovo mėnesį, nors kaip ir ankstesniais kartais tai padarė be įstatymais numatytų delspinigių.

Pasak Lietuvos švietimo profesinės sąjungos (LŠPS) pirmininko A.Jurgelevičiaus, suprasdami, kad toks valdžios sprendimas tėra savotiškas „meduolis“ streikui besiruošiantiems mokytojams, rajono meno mokyklų profesinės sąjungos organiza-

cijos toliau nuosekliai tęsia pasiruošimo jam procedūrą. Gegužės 3 d. mokyklų vadovams buvo įteikti reikalavimai sudaryti taikinimo komisiją, kuri nagrinėtų darbuotojų atstovų iškeltus reikalavimus. Visų trijų mokyklų direktorių siūlymu, gegužės 17 d. planuojamas jungtinis taikinimo komisijų posėdis, į kurį bus kviečiami LŠPS atstovai bei rajono savivaldybės administracijos atsakingi vadovai.

Jeigu taikinimo komisijoje dėl visų ar dalies reikalavimų susitarti nepavyks, komisija gali perduoti juos nagrinėti darbo arbitražui, trečiųjų teismui arba užbaigti taikinimo procedūrą surašydama protokolą dėl nesutarimo. Jei derybos baigsis pastaruoju variantu, meno mokyklų profesinės organizacijos ketina skelbti streiką.

Direktorės postas paliktas kartu su materialine žala

„Dialogas“ du kartus (2010 m. Nr. 9; 2012 m. Nr. 13) išsamiai rašė apie skandalinę Jiezno gimnazijos (Prienų r.) direktorės D.Bredelienės veiklą. Direktorė paliko postą palikdama mokyklai ir padarytus materialinius nuostolius. Lietuvos mokytojų profesinė sąjunga (LMPS) aktyviai domėjosi konfliktu tarp direktorės ir mokytojų nuo pat jo pradžios. Nepaleidžia LMPS šios problemos iš savo žiūros lauko ir dabar.

„Kas padengs direktorės D.Bredelienės padarytus materialinius nuostolius?“ – klausia LMPS Vilniaus ir Prienų rajono pareigūnų.

Atsako vadovas ar ne?

Dar kovo 13 d. LMPS raštu klausė Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininko Stasio Šedbaro ir teisingumo ministro Remigijaus Šimašiaus, ar teisinga direktorės teismų padarytą materialinę žalą kompensuoti mokinio krepšelio, arba mokesčių mokėtojų, lėšomis ir tokiu būdu saugoti valdininkę nuo asmeninės atsakomybės bei sudaryti terpę piktnaudžiavimui.

Teisingumo ministerijos išaiškinimas, anot LMPS, patvirtino, jog tokiam vadovui „taikytina civilinė atsakomybė“.

LMPS pirmininkė Jūratė Voloskevičienė balandžio 30 d. lankėsi Prienų rajono savivaldybėje ir bendravo su meru Vytautu Bujanausku bei jo pavaduotoja Loreta Jakinevičiene. Pasak J.Voloskevičienės, informavusi apie Teisingumo ministerijos išaiškinimą, ji šio rajono politikams pasiūlė dvi „alternatyvas“: pirmą, gimnazijos steigėjas paduoda D.Bredelienę į teismą ir išieško bent 3 mėnesių atlyginimo kompensaciją, o likusią žalą kompensuoja steigėjas; antra, LMPS paduoda į teismą steigėją, o šis savo ruožtu – buvusią gimnazijos direktorę D.Bredelienę.

Anot LMPS pirmininkės, meras V.Bujanauskas pažadėjo ją pakviesti į savivaldybės tarybos posėdį (gegužės 17 d.), kad padėtų įtikinti tarybos narius priimti protingą sprendimą.

Raštas merui

Gegužės 8 d. J.Voloskevičienė LMPS vardu išsiuntė Prienų rajono merui raštą „Dėl valstybei padarytos žalos išieškojimo“.

„Lietuvos mokytojų profesinė sąjunga (LMPS) 2012-02-01 raštu Nr. 20 kreipėsi į Prienų savivaldybę klausdama, kokių konkrečių veiksmų savivaldybė ėmėsi dėl dabar jau buvusios Jiezno gimnazijos direktorės Dalios Bredelienės gimnazijai padarytos materialinės žalos išieškojimo iš kaltininkės. 2012-03-05 LMPS gavo Prienų raj. savivaldybės Administracijos direktoriaus pavaduotojo gerb. K.Palionio atsakymą (2012-03-02 Nr. (7.20)-R3-2012/366), jog „Prienų rajono savivaldybės administracija kol kas jokių veiksmų, dėl patirtos žalos iš Prienų r. Jiezno gimnazijos direktorės Dalios Bredelienės, nesiėmė.“

Primenu, jog 2010 m. rudenį Prienų raj. Jiezno gimnazijos direktorė Dalia Bredelienė neteisėtai atleido mokytojas Ingridą Saulevičienę bei Nijolę Černevičiūtę ir, pralaimėjusi pirmos instancijos teismus, jų nutartis apskundė aukštesnės instancijos teismui, tačiau ir šis teismas jos veiksmus pripažino neteisėtais, priteisdamas gimnazijai, kaip darbdaviui, atlyginti mokytojoms patirtą žalą. Ši žala, kurią sudarė 43498,82 Lt už mokytojų I.Saulevičienės bei N.Černevičiūtės priverstines pravaikštas ir 4200 Lt už advokato paslaugas, o iš viso 44798,82 Lt, buvo išmokėta iš gimnazijai skirtų mokinio krepšelio lėšų. Pabrėžiū, jog Vyriausybės patvirtintoje Mokinio krepšelio metodikoje lėšos teisminių ginčų finansavimui nenumatytos. Todėl akivaizdu, jog dėl direktorės Dalios Bredelienės asmeninių ambicijų ir vadybinių negebėjimų gimnazijai padaryta didžiulė materialinė žala, ir tikėtina, jog finansinių metų pabaigoje gimnazija pritrūks lėšų mokytojų atlyginimams.

Informuoju, jog LMPS 2012-03-13 raštu Nr. 46 kreipėsi į LR Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininką gerb. S.Šedbarą bei LR Teisingumo ministrą gerb. R.Šimašių klausdama, ar teisinga atleisti gimnazijos vadovę nuo asmeninės atsakomybės ir jos padarytą materialinę žalą dengti mokytojų atlyginimų arba mokesčių mokėtojų sąskaita. Gerb. S.Šedbaras su LMPS paklausimu supažindino LR Ministro Pirmininko tarnybą, kuri savo ruožtu su šia situacija supažindino Švietimo ir mokslo ministeriją.

Vadovaudamasi LR Teisingumo ministerijos atsiųstu išaiškinimu (2012-04-18 Nr. (1.11.)7R-2933), jog „juridinio asmens vadovui (darbdaviui atstovui), padariusiam žalą juridiniam asmeniui (darbdaviui), kyla teisinė atsakomybė. Kai juridinio asmens vadovas padaro juridiniam asmeniui žalą veikdamas kaip jo valdymo organas (ir atstovas) „išoriniuose“ santykiuose, tai vadovui taikytina civilinė atsakomybė pagal civilinius įstatymus“, o taip pat LR Profesinių sąjungų įstatymo 19 straipsnio suteikta teisė siūlyti traukti atsakomybėn pareigūnus, kurie pažeidžia darbo įstatymus ir neužtikrina saugių darbo sąlygų, Lietuvos mokytojų profesinė sąjunga Prienų savivaldybės Tarybai siūlo atkreipti dėmesį į Jums pateiktas Valstybės kontrolės rekomendacijas ir iš buvusios Jiezno gimnazijos direktorės Dalios Bredelienės teismo keliu išieškoti gimnazijai ir valstybei padarytą materialinę žalą ir tuo būdu atstačius teisingumą, apsaugoti Jiezno gimnazijos mokytojų ekonomines ir socialines garantijas.

Tik bendradarbiaudami užkirsime kelią piktnaudžiavimams ir savo valstybėje atstatysime demokratinio teisingumo principą.“

Norinčiųjų vadovauti Jiezno gimnazijai nestinga

Šiandien (05 10) baigiasi terminas, iki kurio pretendentai gali pateikti prašymus dalyvauti konkurse Jiezno gimnazijos direktoriaus vietai užimti.

Prienų rajono savivaldybės skelbtas konkursas sulaukė nemažo dėmesio. Naujienų portalo *kvitrina.com* duomenimis, praėjusį penktadienį (05 04) norą dalyvauti konkurse buvo pareiškę 5 kandidatai. Remdamasis neįvardytais šaltiniais portalas praneša, jog užimti Jiezno gimnazijos direktoriaus vietą pretenduoja Stakliškių vidurinės mokyklos direktorius Povilas Veteris ir Jiezno gimnazijos mokytojai Vilius Žiūkas bei Ramutė Bubnienė.

Pasak *kvitrina.com*, paklausta, ar sieks direktoriaus posto, R.Bubnienė esą nieko konkretaus nepasakė, bet ir informacijos, jog gali dalyvauti konkurse, nepaneigė.

P.Veteris naujienų portalui patvirtino, jog konkurse dalyvaus, ir nurodė kelias tokio savo apsisprendimo priežastis. Pirmiausia esą gimnazijos vadovui tenka didesni iššūkiai. Kaip antrą priežastį kandidatas nurodė tai, jog Jiezno gimnazija yra arčiau jo gyvenamosios vietos. Pasak P.Veterio, jis rimtai ruošiasi konkursui ir mano turįs vilčių jį laimėti.

Jiezno gimnazijos tarybos pirmininkas V.Žiūkas taip pat patvirtino pareiškęs norą dalyvauti konkurse. Šio kandidato teigimu, viskas dar priešakyje, nes iki išsvajoto tikslo dar reikia įveikti vertinimo agentūros ir konkurso barjerus.

Jiezno gimnazijos direktoriaus pareigas dabar laikinai einanti Danutė Bajorienė portalui



■ P.Veteris

sakė konkurse nedalyvausianti, nes jai arčiau širdies direktoriaus pavaduotojos darbas.

Naujienų portalo *kvitrina.com* žiniomis, 80 proc. mokytojų kolektyvo išplatino pareiškimą, jog nepageidauja, kad gimnazijos direktoriumi taptų P.Veteris.

Stakliškių vidurinės mokyklos direktorius P.Veteris „Dialogui“ patvirtino įteikęs reikiamus dokumentus kandidatuoti į Jiezno gimnazijos direktoriaus pareigas. Paklaustas, ar žino, jog didžioji dalis mokytojų išplatino pareiškimą, kad jo nepageidauja, P.Veteris atsakė suprantas mokytojų norą vadovu matyti saviškį, bet manąs, kad šios gimnazijos problemas geriau išspręstų „iš šalies“ atėjęs vadovas.

„Tiksliai žinau, ką reikia padaryti, kad Jiezno gimnazija pakiltų iš pelenų“, – ryžtingai sakė P.Veteris.

Streiką atidėjo rudeniiui

► Atkelta iš 1 p.

Apeliuoja į sveiką protą

Balandžio 10 d. planuotą streiką ŽRPSS buvo nukėlusį į gegužės 8 d. Tačiau pirmadienį vykusiame KT posėdyje buvo nutarta „dar kartą apeliuoti į ministerijos vadovų sveiką protą ir suteikti dar vieną progą taikiai išspręsti konfliktinę situaciją“, primant atitinkamus sprendimus dėl pokyčių pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo apraše, mokinio krepšelio metodikoje bei mokytojų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje. Be to, atsižvelgta į prasidėjusią brandos egzaminų bei pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo sesiją, vengiant galimai neigiamų pasekmių dėl prasidėjusių protesto akcijų.

ŽRPSS KT priėmė sprendimą streiko datą nukelti iki rugsėjo 10 d. Savo sprendimą ji grindžia noru neprarasti procesų kontrolės ir išsaugoti galimybę operatyviai reaguoti į neigiamus pokyčius švietimo sistemoje. Tokių pokyčių galimybę ŽRPSS prognozuoja vasarą, kai Švietimo ir mokslo ministerija, profesinės sąjungos nuomone, dažniausiai daro pedagogams nepalankius sprendimus.

„Tikimės, kad ŠMM vadovai įvertins profsąjungiečių pastangas, siekiant taikiai, derybų keliu išspręsti sudėtingą situaciją, susiklosčiusią po išpėjamojo streiko“, – sakoma ŽRPSS pareiškime.

Vargu ar lemta norams išsipildyti

„Norime tikėti, kad ir kitų profesinių sąjungų atstovai, atmetę asmenines ambicijas,

bus solidarūs ir prisijungs prie streiką organizavusių profesinių sąjungų ŽRPSS ir LŠPS reikalavimų, siekiant apginti šalies mokytojų interesus ir įtvirtinant profesinių sąjungų vaidmenį, sprendžiant aktualias visiems švietimo darbuotojams problemas“, – ŽRPSS pareiškime į kolegas kreipiasi šios sąjungos pirmininkas Eugenijus Jesinas.

Tik vargu ar šiam norui lemta išsipildyti. Priežasties, beje, toli ieškoti nereikia – ji pačioje LŠDPS, kuriai priklauso ir streiką vis atidėliojantis žemaičių susivienijimas. Apie tai byloja ir neseniai LŠDPS pirmininko Alekso Bružo paskelbtas dviem Žemaitijos susivienijimams adresuotas laiškas. Jame A.Bružas Klaipėdos miesto ir Mažeikių rajono LŠDPS profesinės sąjungos nariams dar kartą praneša, kad šių susivienijimų pirmininkės Laima Juknienė (ŽRPSS pirmininko E.Jesino pavaduotoja, – *red. pastaba*) ir Judyta Čejauskienė jau pusantrų metų nedalyvauja koordinavimo tarybos ir prezidiumo posėdžiuose. Pasak A.Bružo, taip besielgdamos jos neatlieka patikėtų pareigų, pažeidžia profesinės sąjungos įstatus ir apsunkina LŠDPS sprendimų priėmimą.

„Gerbiamosios Pirmininkės! Jeigu atsisakote atstovauti Jus delegavusiems nariams ir nenorite atlikti prisiimtų pareigų, būtų teisingiausia jų oficialiai atsisakyti ir netrukdyti įgyvendinti LŠDPS programą, siekti bendrų profesinės sąjungos tikslų, – ragina LŠDPS pirmininkas A.Bružas. – Laukiame Jūsų prašymų, patvirtinančių, kad Jūs atsisakote būti LŠDPS KT ir Prezidiumo nariais.“

Rinkimai 2012: pirmieji pažadai

Apklauskite opozicijai palankios

Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ balandžio viduryje atlikta visuomenės apklausa parodė, jog jeigu Seimo rinkimai vyktų kitą sekmadienį, Darbo partija surinktų 17,8, LSDP – 15,7, partija „Tvarka ir teisingumas“ – 11, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratų – 8,2 proc. balsų, o kitos partijos nepertų 5 proc. barjero. Tokios rinkėjų simpatijos Seimo opozicijos lyderių ir LSDP pirmininką A. Butkevičių drąsina teigti: „Kol kas mes kalbamės ir su Darbo partija, ir su „Tvarka ir teisingumu“. Ir aš manau, mes, tos trys partijos, kurios šiuo metu yra opozicinės, rudenį po rinkimų sudarysime valdančiąją daugumą.“

Draugystės su socialdemokratais nesikrato ir „darbiečiai“ – Darbo partijos atstovė, Seimo vicepirmininkė Virginija Baltraitienė jau pareiškė, kad „darbiečių“ ir socialdemokratų koalicija po rudenį vyksiančių parlamento rinkimų yra reali.

Valdančiąją koaliciją po rinkimų formuoti žadančios partijos jau paskelbė ir savo rinkimines programas. Ką jos žada švietimui?

20 km iki pradinės mokyklos?

Partija „Tvarka ir teisingumas“ šalies švietimo sistemoje mato štai tokias pagrindines problemas: nesibaigiantys eksperimentai bendrojo ugdymo mokyklose, universitetų skaičiaus didėjimas ir švietimo ugnį užgesinti baigiantis formalizmas. Spręsti šias problemas „tvarkiečiai“ žada atsigręžę į tautinės mokyklos koncepciją, kurdami „savitas ir unikalias, valstybės pasididžiavimą ir patriotizmą pagrįstas“ vidurinio mokslo ir įvairiapusiško kūrybinio skatinimo programas.

Yra ir konkretesnių pažadų: skatinti mažų pradinių mokyklų išsaugojimą ir daugiafunkčių centrų

Nors iki Seimo rinkimų dar visas pusmetis, opozicinės Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) pirmininkas Algirdas Butkevičius jau paskelbė, kad po rinkimų valdančiąją koaliciją sudarys trijų partijų – LSDP, Darbo bei „Tvarka ir teisingumas“ – atstovai.

Kaip ten bus, pamatysime rudenį, tačiau ką šių partijų programos žada šalies švietimui, galima įmatyti jau dabar.

kaimuose steigimą, mažųjų pradinių mokyklų mokinio krepšeliui taikyti 2 kartus didesnį koeficientą, optimizuoti šalies universitetų skaičių, stipriuosius paliekant, o kitus reformuojant į stiprią ir konkurencingą specializaciją turinčius padalinius, supaprastinti profesinio rengimo sistemą, sudarant galimybę intensyvaus rengimosi kursuose per 3–6 mėn. įgyti darbininką specialybę.

Išsipareigojimas nustatyti maksimalų 20 km atstumą iki pradinės mokyklos ir pažadas pasiekti, kad bent vienas Lietuvos universitetas būtų tarp šimto geriausių pasaulio aukštųjų mokyklų, rodo, jog šiai partijai nepakenktų kiek rimčiau pasigilinti į švietimo reikalus. Kita vertus, pagirtina, kad savo rinkėjų ši partija nebe laiko beviltiškais naivuoliais: neseniai patvirtintoje partijos rinkiminėje programoje neberasime prieš 2008-ųjų Seimo rinkimus žarstytų pažadų didinti švietimo įstaigų darbuotojų algas iki Europos Sąjungos šalių vidurkio, o mokytojams mokėti tiek pat, kiek ir Seimo nariams.

Siekių daug, planų stinga

Išsamią rinkimų į 2012–2016 m. Seimą programą pateikė populiariausia šiuo metu politinė jėga Lietuvoje – Darbo partija. Nemažai dėmesio jos programoje tenka ir švietimui, kuris, šios partijos manymu, turi išspręsti svarbų uždavinį – „sukurti ir išplėtoti žiniomis grindžiamą konkurencingą ūkį, užtikrinti žmonių užimtumą, panaikinti socialinę atskirtį ir skurdą“.

Nors partijos programa apima daug ir svarbių švietimo sistemos sandų, o jiems tobulinti žadama dėti daug pastangų, konkrečių priemonių, kaip pažadai bus įgyvendinami, programoje stinga. Pavyzdžiui, partija žada atsisakyti visuotinio mokinio krepšelio finansavimo principo, tačiau nenurodo, kokiu principu ar metodika jį ketina pakeisti. Procentinės išraiškos bei konkrečių terminų prašosi ir pažadas didinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų pedagogų atlyginimus.

Nors programoje dominuoja abstraktūs siekliai, esama ir konkrečių išsipareigojimų: išsaugoti meno, sporto, muzikos mokyklų tinklą; išgyvendinti iš mokyklų smurtą ir patyčias; sudaryti galimybę mokytojui po 7 darbo metų pasinaudoti atostogomis sveikatai stiprinti, o turintiesiems 30 metų pedagoginio darbo stažą – išeiti į pensiją nuo 55 metų.

Kiekvienam mokiniui po darbininką specialybę?

Daug dėmesio savo rinkimų programoje Darbo partija skiria profesinio mokymo sistemai, aukštajam mokslui ir tyrimams. Žada kiekvienam besimokančiam jaunuoliui dar mokykloje sudaryti sąlygas įgyti darbininką specialybę, ją būtų galima vėliau tobulinti profesinėje mokykloje, o šią baigus – siekti aukštesnio mokslo.

Darbo partija ketina išlaikyti dabartinį aukštųjų mokyklų tinklą, atsisakyti studijų krepšelio finansavimo principo, o kai kurioms specialybėms trumpinti studijų trukmę – pirmąją (bakaluro) universitetinių studijų pakopą – iki 3 metų, magistrantūros – iki 1,5–2 metų, doktorantūros – iki 3 metų. Žadama, kad paskolų studijoms palūkanų dydis neviršys 1,5 proc., o paskola ir palūkanos bus pradedamos grąžinti ne anksčiau kaip po trejų metų po studijų baigimo ir bus susietos su paskolos gavėjo pajamomis.

„Nesant galimybei iš valstybės biudžeto finansuoti aukštąjį mokslą, visose aukštosiose mokyklose valstybės remiamų studijų finansavimui numatysime minimalų vienodą visiems studentams absoliutinės įmokos dalį nepriklausomai nuo pasirinktos studijų krypties kainos“, – savo rinkimų programoje skelbia Darbo partija.

Mokinio krepšelis – ne privatininkams

Dar santūriau konkrečius pažadus šalies švietimo bendruomenei savo rinkiminėje programoje dalina bene daugiausia patirties vadovauti Lietuvos švietimui turinti Socialdemokratų partija.

Vis dėlto savivaldybėms ir biudžetinėms mokykloms ji žada daugiau galimybių laisviau disponuoti mokinio krepšelio lėšomis, o jų skyrimo privačioms švietimo įstaigoms ketina atsisakyti. Mokyklų išorės vertinimą ir akreditaciją LSDP žada keisti „Europos šalyse taikoma mokyklų vertinimo metodika“, o bendrojo ugdymo mokyklų reformą koreguoti taip, kad būtų išsaugomos mokyklos kaimo vietovėse. Vidutinį mokytojų atlyginimą socialdemokratai numato išlaikyti didesnę už šalies atlyginimų vidurkį ir žada imtis prevencinių priemonių, kurios apsaugotų mokytoją nuo moralinio ir fizinio smurto. Per valstybės užsakymą ir tiesiogines intervencijas socialdemokratai žada reguliuoti vadovėlių leidybos kainas ir skatinti mokyklose elektroninių vadovėlių naudojimą.

Didesnių pertvarkymų LSDP ketina imtis aukštosiose šalies mokyklose. Žadama atsisakyti studijų krepšelių, kuriuos pakeistų valstybės užsakymai ir sutartys su aukštosiomis mokyklomis, planuojama, kad visuotinė metinė studijų įmoka neviršys vieno mėnesinio darbo užmokesčio, paskolas studijoms teiks ne komerciniai bankai, o Valstybinis studijų fondas, paskolų grąžinimas bus siejamas su mokymosi rezultatais, įsidarbinimu bei gautamu atlyginimu.

Opiumo liaudžiai mažėja

Prieš 2008-ųjų metų Seimo rinkimus Vilniaus universiteto (VU) Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto (TSPMI) mokslininkai ir Lietuvos laisvosios rinkos instituto (LLRI) ekspertai vykdė projektą „Piliečių pasirinkimas 2008“. Jo metu visuomenei buvo pristatytos ir įvertintos visų rinkimuose dalyvavusių partijų nuostatos. Politologai skelbė, ką kiekvienos partijos programa reiškia gerovę kuriančiam piliečiui, kokie nenuoseklumai jose slypi, kokie pasiūlymai yra nereali ir neapgalvoti. Buvo nepagailėta ir labai griežtos kritikos – vienos programos buvo vadintos „ciniškai atsainiomis“, kitoms buvo siūlomas vardas „Nedelsiant rimtai pasistengsime“.

Griežti vertinimai, atrodo, buvo naudingi – pirmosiose visuomenei paskelbtose rinkimų į 2012–2016 m. Seimą programose svaiginančio opiumo liaudžiai gerokai sumažėjo.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas



Zitos Šliogerienės nuotr.

Visko išmokė gyvenimas!

Aras Lukšas atsako į „Dialogo“ klausimus.

▷ Atkelta iš 1 p.

✓ Kas ir kodėl nepatiko mokykloje, kai mokėtės pats?

Visų pirma nepatiko tai, kad tai buvo totalitarinės sistemos mokykla, taigi, jos tikslas buvo ugdyti žmones šiai sistemai: paklusnius, nemąstančius, neturinčius savo nuomonės arba tą nuomonę pasilaikančius sau. Kai mokiausi aukštesnėse klasėse, buvo pats brežnevinio marazmo apogėjus. Ko galėjo išmokyti tokia mokykla? Meluoti, veidmainiauti, prisitaikyti. Galvoti viena, kalbėti antra, daryti trečia. Bet kokia iniciatyva, netelpanti į nustatytus „priemonių“ rėmus, buvo griežtai baudžiama. Žiauriai reglamentuota net išvaizda, tarkime, šukuosenos. Iki šiol prisimenu, kaip penktoje klasėje vienas neūžauga sadistas pedagogas per pertrauką visų akivaizdoje tapė mane už plaukų, nes jie jam pasirodė per ilgi. Ir ką jūs manote: šis menkysta Nepriklausomoje Lietuvoje tapo gimnazijos direktoriumi. Laimei, šiandien jis juo nebedirba.

Nuo tuometinės mokyimo sistemos kentėjo ne vien mokiniai, bet ir mokytojai, išdrįsdavę parodyti originalią, su nustatyta linija nesutampančią poziciją. Jie būdavo tiesiog persekiojami, ir galiausiai „išėdami“ iš mokyklos. Toks likimas ištiko vieną jauną lituanistą, kuris ne tik nešiojo barzdą ir ilgokus plaukus, bet ir leisdavo sau pasakyti tiems laikams gana pavojingų dalykų. Negalėjau atsidžiaugti šiuo mokytoju. Deja, po trijų mėnesių „hipis“ liūdnai mums pranešė, kad turi su mumis atsiseivinti.

O dauguma kitų mokytojų buvo tipiškai totalitarinės sistemos produktai. Menko intelekto ir skurdžios dvasios žmogystos, mėgavęsi savo valdžia prieš mokinius ir drebinę kinkas prieš vyresnybę. Savo dalykus dėstydavo pagal metų metus nesikeičiančias schemas ir neregėtai įsuisdavo, sulaukę nepatogaus klausimo. Atrodo, kad vienintelis dalykas, kurio jie siekdavo, buvo drausmė ir aklas paklusnumas jų neegzistuojančiam autoritetui.

Dar pastebėsiu, kad mokykloje klestė-

jo nepotizmas. Mokiniai buvo skirstomi į mėgstamus ir nemėgstamus. Ir vertinami atitinkamai, nepriklausomai nuo jų žinių. Jau nekalbu apie tarp mokytojų išplitusį kyšininkavimą: baigiantis trimestrai, vedant metinius pažymius, o juolab – prieš abitūros egzaminus mokinių tėvai šliaužiodavo pas kai kuriuos pedagogus su įvairiausiomis dovanomis. Nuo dovanos vertės priklausė tavo pažymys, o kartais – ir likimas.

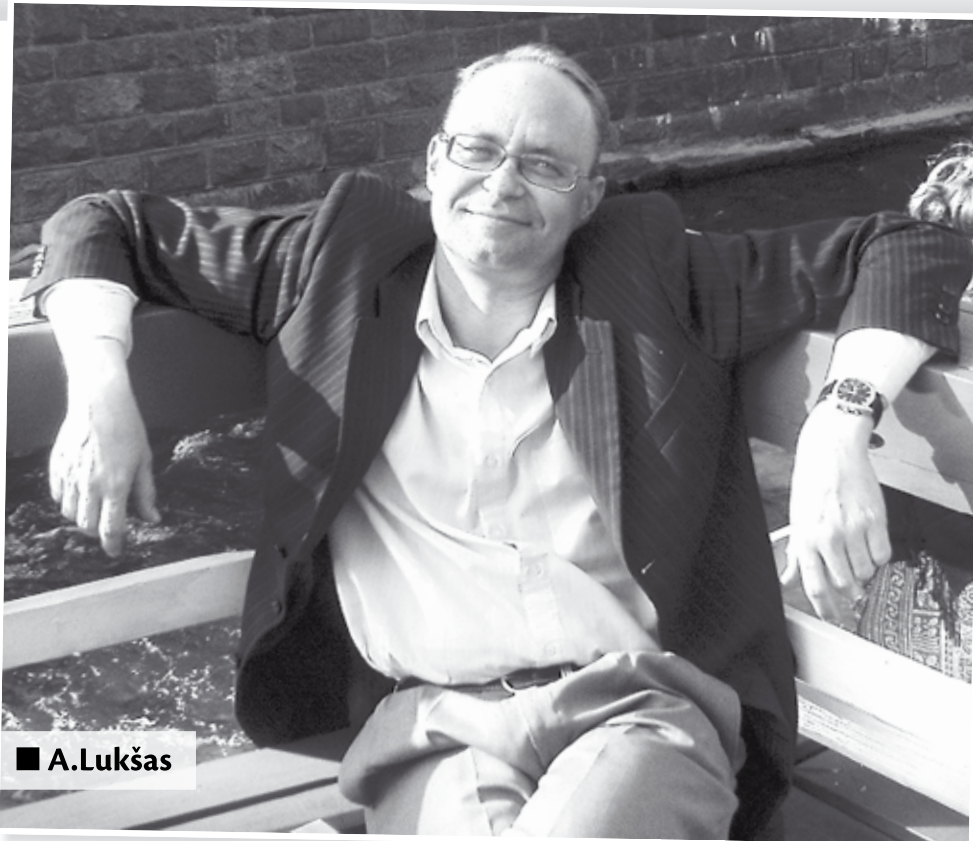
Žinoma, nenoriu viso to suabsoliutinti. Besimokydamas vidurinėje sutikau ir puikių pedagogų, kuriems visa tai, ką čia pasakiau, netinka. Deja, tokiems suskaičiuoti pakaktų vienos rankos pirštų.

✓ Kas, Jūsų nuomone, negerai dabartinėje mokykloje?

Manau, daug kas, ką pasakiau apie totalitarinės sistemos mokyklą, tinka ir šiandien. Pedagogai nė per nago juodymą nepasikeitė. Tiesa, mokykla nebėra ideologizuota, bet mokyimo principai liko tie patys – prikimšti į galvą žinių. O kam tos žinios reikalingos? Bet ką, ko nežinai, bet nori sužinoti, gali per penkias minutes susirasti internete.

Mokykla gal ir moko, bet neugdo asmenybės. Ten, kur mokėsi mano vaikai, tik ir girdėdavau – drausmė, reglamentai, taisyklės. Žingsnis į kairę, žingsnis į dešinę – ir tu jau mokyklos bendruomenės (tiksliau bejėgių negabių pedagogų) priešas.

Tiesa, yra ir vienas naujas, specifinis dalykas – idiotiškas „mokinio krepšelis“, dėl kurio mokyklų vadovai draskyte draskosi. Tad jie visiškai nesuinteresuoti mokyti mokinių ar realiai vertinti jų žinias. Ypač mažesnėse mokyklose, kurios, kritiškai sumąžėjus mokinių skaičiui, rizikuoja būti uždarotos. Taigi pedagogai suinteresuoti tik vienu: kad moksleivis bet kokia kaina liktų mokykloje, nesvarbu, ar jis apskritai tinkamas mokyti. Manau, kad mokinio krepšelių sugalvojo žmonės, užsimoję visiškai sužlugdyti ir taip jau vos dvėsuojančią švietimo sistemą.



■ A. Lukšas

Asmeninio archyvo nuotr.

✓ Kai vaikui netinka formalusis mokymas, kas jam gali padėti augti, tobulėti, neprarasti motyvacijos lavintis?

Jei netinka – tiesiog tegu nesimoko. Tegų užsiima tuo, kas jam patinka, kas jam įdomu, kas jį uždega. Tegų sėdi ištisas dienas prie kompiuterio – nieko bloga tame nematau. Ten galima rasti daugybę dalykų, kurie „užveda“, sudomina, skatina giliau pažinti vieną ar kitą sritį. Arba tegų per dieną dienas spardo kamuolį – gal tas kamuolys vėliau uždirbs jam ir duonai, ir sviestui, ir juodiesiems ikrams. Arba tegų meistruoja, tegų ieško senienų palėpėse. Pagaliau, tegų mokosi amato, – o gal patiks?

Apskritai motyvacija gimsta pačiame žmoguje. Ir niekada negali žinoti, kada ateis ta nušvitimo akimirka, kuomet galėsi pasakyti sau: „Tai mano kelias, aš to noriu, aš to pasieksiu!“ Kartais tai suvoki būdamas trejų, o kartais – aštuoniasdešimt trejų.

Taigi, jei aš būčiau įstatymų leidėjas, apskritai panaikindčiau privalomą mokymą – net pradinį. Tegų mokosi tie, kas nori. Ir kada nori. Juk sakoma: „mokyti niekada nevelu“.

✓ Ar iš savo klaidų galima pasimokyti?

Ne visai supratau. Jei klausimas reikalauja apibendrinimo, tuomet atsakymas gali būti trumpas „taip“. Jei klausimas asmeniškai man, tai aš tik tai ir darau: mokausi ir klystu, klystu ir mokausi... Jei klausiate apie mano mokymosi patirtį ir jos klaidas, tai galiu pasakyti tik tiek: jei į pirmą klasę eičiau šį rugsėjį, aiškiai žinočiau, kad mokysiuosi kuo trumpiau. Baigčiau pagrindinę mokyklą, o tuomet per įmanomai trumpiausią laiką įgyčiau kokią nors praktišką profesiją, išmokčiau amato. Duonai uždirbti. O tuomet metams kitiems išvykčiau pasibastyti po pasaulį. Dirbčiau, savanoriaučiau, bendraučiau su įvairiausiais žmonėmis. Kol suvokčiau, ko iš tikrųjų noriu. O tuomet jau rinkčiausi savo kelią ir nuosekliai juo eičiau.

✓ Kaip išmokote tiek daug užsienio kalbų?

Kad nė pats nežinau, kaip išmokau. Kažkaip savaime ir tikrai ne mokymo įstaigose. Tarkime, rusų kalba man tarsi antra gimtoji. Iki dešimties metų augau darbinikiškame Vilniaus rajone, kur lietuviškai beveik niekas nekalbėjo – su kiemo draugais teko bendrauti rusiškai. Tiesa, negaliu nepaminėti, kad vidurinėje turėjau nuostabią žydų tautybės rusų kalbos mokytoją – ji mano ir taip jau puikiai mokėtą kalbą nušlifavo tarsi briliantą.

Lenkų kalbos išmokau ankstyvoje paauglystėje, skaitydamas lenkišką spaudą ir klausydamas Lenkijos radijo. Juk brežneviniais metais tai buvo šokia tokia orlaidė, pro kurią imdavo ir plūsteldavo laisvesnis žodis, laisvesnė mintis. Kita vertus, paauglystėje (o ir dabar) žavėjau lenkų literatūra ir poezija. Taigi, skaičiau, skaičiau, skaičiau...

O kai dėl kitų kalbų – viskas labai paprasta. Esu įsitikinęs, kad bet koks žmogus, patekęs į tam tikrą kalbinę aplinką ir neturėdamas galimybės susišnekėti, po dešimties dienų jau visai pusėtinai kalbės bet kuria kalba. Paskui, esant norui, beliks tik patobulinti gramatiką, sintaksę, žodžių, galutinai perprasti kalbos sistemą, – tarkime, kelis mėnesius palankius tos kalbos kursus (aš taip ir darydavau). O paskui – skaityti, skaityti, skaityti, pagal galimybes bendrauti gyvai ir internetu (tai tobulina rašymo įgūdžius). Žodžiu, kalbų kaip ir nesimokiau. Jos pačios į mano galvą įsikraustė, absoliučiai be jokių pastangų.

✓ Kas buvo, yra sudėtingiausia Jūsų gyvenime?

Apsispręsti. Pasirinkti. Nepasiklysti. Nepasimesti tarp gausybės minčių, fontanais švirkščiančių sumanymų ir kriokliais sruvančių idėjų. Sutramdyti entuziazmą ir nepasileisti tekinom paskui iliuzijų vaivorykštę. Būti čia ir dabar ir įsiklausyti į tylų savo paties sielos kuždesį, kuriame galbūt slypi atsakymas į klausimą, kam ir kodėl esu. Turiu prisipažinti, kad – nors artėju prie penkiasdešimties – to iki šiol nežinau...

Studijų savaitė 2012

Kauno Maironio universitetinėje gimnazijoje nušurmuliavo Studijų savaitė, sukviečianti Kauno miesto ir rajono bendrojo ugdymo mokyklų mokinius. Kaip ir praėjusiais metais, renginį gimnazija organizavo kartu su savo partneriais – Kauno technologijos, Aleksandro Stulginskio, Lietuvos sveikatos mokslų, Vytauto Didžiojo universitetais bei Lietuvos kūno kultūros akademija. Studijų programas pristatė ir kitų aukštųjų mokyklų – Mykolo Romerio, ISM Vadybos ir ekonomikos universitetų, Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto, Vilniaus dailės akademijos Kauno fakulteto atstovai.

Visą savaitę nuo 14 val. mokiniai gimnazijoje galėjo lankytis humanitarinių, socialinių, fizinių, biomedicinos mokslų, menų ir technologijų studijų dienoje. Vyko studijų programų pristatymas, diskusijos (su mokiniais susitiko aukštųjų mokyklų dėstytojai, studentai). Su mo-

kiniais bendravo ir gimnazijos Profesinio konsultavimo koordinacinio centro darbuotojos: jos to pageidaujantiems mokiniams padėjo atlikti gebėjimų, studijų sričių, profesijos pasirinkimo testus.

Per visas dienas 9 aukštosios mokyklos pristatė 187 studijų programas, renginiuose apsilankė 1500 mokinių iš 30-ies Kauno bendrojo ugdymo mokyklų. Galimybė susipažinti su studijų programomis daugiausia pasinaudojo mokiniai iš Maironio universitetinės, VDU „Rasos“, Jono Jablonskio, „Aušros“, „Saulės“, Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijų; Tado Ivanausko, Juozo Grušo meno, Simono Daukanto, Jurgio Dobkevičiaus vidurinių mokyklų, Kauno r. Zapyškio pagrindinės mokyklos.

„Studijų savaitė 2012“ – tai tęstinio projekto „Studijas rinkis Kaune“ renginys.

**Marija KARPAVIČIENĖ,
Judita SAKALIENĖ**

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Kokių pasekmių tikėtis?



Dirbu mokytoju, tačiau pareigybės aprašymo nesu pasirašęs. Kokios gali būti tokios padėties pasekmės?



Vadovaujantis Darbo kodekso 232 str., kai kuriose profesijose ir tarnybose, be darbo tvarkos taisyklių, drausmės statutų ir nuostatų, darbuotojų pareigas taip pat gali nustatyti pareigybės aprašymai ir nuostatai.

Tokia įstatymo formuluočių reiškia, kad pareigybės aprašymai nėra privalomi. Be to, pareigybės aprašymai rengiami konkrečioms pareigybėms, o ne asmenims, todėl juos pasirašyti darbuotojai turėtų priėmimo į darbą metu. Tai, kad darbuotojas nėra pasirašęs pareigybės aprašymo, kai kuriais atvejais jam gali būti naudinga. Pvz., tada, kai darbdavys darbuotojui skiria drausminę nuobaudą už pareigų neatlikimą ar netinkamą jų vykdymą. Tokiu atveju darbuotojas teisme turėtų daugiau galimybių įrodyti savo nekaltumą, nes nebuvo supažindintas su pareigybės aprašymu ir galbūt nežinojo, kad pareigą, už kurios nevykdymą buvo nubaustas, jis privalo atlikti. Kita vertus, pareigybės aprašymas ir darbuotojo parašas suteikia teisę reikalauti priedo prie darbo užmokesčio, jei jis atlieka darbą, kuris pareigybės aprašyme nėra nurodytas.

Ką reiškia turėti vieną iš tėvų?



Užmokestis už vaikų išlaikymą ikimokyklinėse įstaigose mažina mas 50 proc., jeigu vaikas (vaikai) turi tik vieną iš tėvų. Vienuose darželiuose išsiskyrusių tėvų vaikai į šią kategoriją patenka, kituose – ne. Kodėl?



Laikoma, jog vaikas turi tik vieną iš tėvų, jei kitas yra miręs, teismo pripažintas dingusiu be žinios ar nežinia kur esančiu arba teismo pripažintas neveiksniu. Jeigu vaiko tėvai gyvena atskirai, pvz., yra išsituokę, laikoma, kad vaikas vis viena turi abu tėvus. Tačiau savivaldybės, vadovaudamosi Vyriausybės nutarimu Nr. 1170 (1995 08 31), gali nustatyti ir papildomas užmokesčio už vaikų išlaikymą ikimokyklinėse įstaigose lengvatas. Gali būti, kad kai kuriose savivaldybėse išsiskyrusių tėvų vaikams yra taikoma tokia pat lengvata kaip ir tiems, kurie turi tik vieną iš tėvų.

Ką daryti, kai profsąjungos nesutaria?



Ką daryti mokyklos vadovui, jei kelios mokykloje veikiančios profsąjungos riejasi, todėl negali sudaryti jungtinės atstovybės ir pasirašyti kolektyvinės sutarties?



Vadovaujantis Darbo kodekso 60 str., jeigu įstaigoje veikia kelios profesinės sąjungos, kolektyvinę sutartį sudaro jungtinė profesinių sąjungų atstovybė ir darbdavys. Jungtinė profesinių sąjungų atstovybė sudaroma profesinių sąjungų susitarimu. Profesinėms sąjungoms nesusitarus dėl jungtinės atstovybės sudarymo, sprendimą dėl atstovavimo priima darbuotojų susirinkimas (konferencija).

Todėl darytina išvada, kad tuo atveju, jei mokykloje veikiančios profsąjungos tarpusavyje riejasi ir negali sudaryti jungtinės atstovybės, direktorius turėtų sušaukti visuotinį darbuotojų susirinkimą, kuris turėtų nuspręsti, kurią profsąjungą įpareigoti pasirašyti kolektyvinę sutartį.

Kaip atleidžiamas nesutinkantis dirbti?



Kaip pasinaudoti galimybe nesutikti dirbti pasikeitusiomis darbo sąlygomis? Kokio dydžio išeitinė išmoka tada priklauso?



Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 120 str. 1 d., darbuotojas, nesutinkantis dirbti pakeistomis darbo sąlygomis, gali būti atleistas iš darbo pagal DK 129 str. laikantis nustatytos darbo sutarties nutraukimo tvarkos. DK 129 str. nurodo, kad jį taikant darbuotoją reikia įspėti DK 130 str. nustatyta tvarka, t. y. prieš du arba keturis mėnesius. Ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius turi būti įspėti tie darbuotojai, kuriems iki teisės gauti visą senatvės pensiją liko ne daugiau kaip penkeri metai, asmenys iki aštuoniolikos metų, neįgalieji bei darbuotojai, auginantys vaikų iki keturiolikos metų. Per įspėjimo laikotarpį darbdavys turi duoti darbuotojui laisvo nuo darbo laiko naujo darbo paieškomis. Šio laiko trukmė negali būti mažesnė negu dešimt procentų darbo laiko normos, tenkančios darbuotojui per įspėjimo terminą. Laisvas nuo darbo laikas suteikiamas darbuotojo ir darbdavio sutarta tvarka. Už šį laiką darbuotojui paliekamas jo vidutinis darbo užmokestis. Vadovaujantis DK 140 str., nutraukus darbo sutartį pagal DK 129 str., atleistam darbuotojui išmokama jo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka atsižvelgiant į to darbuotojo nepertraukiamąjį stažą toje darbovietėje:

- 1) iki 12 mėn. – 1 mėn. vidutinio darbo užmokesčio dydžio;
- 2) nuo 12 iki 36 mėn. – 2 mėn. vidutinio darbo užmokesčio dydžio;
- 3) nuo 36 iki 60 mėn. – 3 mėn. vidutinio darbo užmokesčio dydžio;
- 4) nuo 60 iki 120 mėn. – 4 mėn. vidutinio darbo užmokesčio dydžio;
- 5) nuo 120 iki 240 mėn. – 5 mėn. vidutinio darbo užmokesčio dydžio;
- 6) daugiau kaip 240 mėn. – 6 mėn. vidutinio darbo užmokesčio dydžio.

Parengė Vytautas STRAZDAS

Labdaros akcijos

Šv. Pranciškaus onkologijos centro statybai paremti

■ Balandžio 23–gegužės 15 dienomis devyniose Šiaulių miesto ir rajono mokyklose (Šiaulių „Juventos“, Gegužių, Ragainės progimnazijose, Dubijos pagrindinėje, Šiaulių Lieporių, „Romuvos“, Šiaulių r. Gruzdžių ir Meškuičių gimnazijose, Šiaulių „Santarvės“ vidurinėje) vyksta paramos akcija „Padovanok mūsų svajonei sparnus“. Jos tikslas – surinkti kuo daugiau lėšų Klaipėdoje statomam Šv. Pranciškaus onkologijos centrui. Šis centras – pirmoji įstaiga Lietuvoje, kuri ne tiesiogiai gydys ligonius, bet teiks jiems profesionalią psichologinę, socialinę, dvasinę pagalbą. Čia užuovėją ir supratimą ras ne tik vėžiu sergantys ligoniniai, bet ir jų artimieji. Daugelyje išsivysčiusių šalių tokie centrai – įprastas dalykas, o Lietuvoje žengiamas tik pirmasis žingsnis.

Kiekviena ugdymo įstaiga, kurioje veikia respublikinio projekto „Tu ir aš – kartu mes galia“ savanoriai, akciją savo mokyklose rengia įvairiais būdais: vyksta teminės klasės valandėlės, gerumo pamokos, įvairūs susitikimai, įrengti informaciniai stendai, prie kurių platinamos simbolinės centro „vilties plytos“ („plyta“ – simbolinė padėka už auką).

Šiaulių „Juventos“ progimnazijos savanoriai paramos akciją pradėjo Šv. Jurgio bažnyčioje. Mokiniai, mokytojų ir kunigo klebono E. Venkaus padedami, nuoširdžiu žodžiu, dainomis ir malda kreipėsi į žmones, gausiai susirinkusius į mišias. Pagalbos prašymas buvo išgirstas. Juventiečiai, per pusdienį surinkę net 932 Lt, nuoširdžiai dėkoja visiems šiauliečiams už aukas: pavieniui ir šeimomis žmonės aukėjo, kiek galėjo.

Gegužės 15 ir 16 d. į visas projekte dalyvaujančias mokyklas atvyks autobusas, kurio keleiviai – Šv. Pranciškaus onkologijos centro direktorė A. Kerpytė, broliai pranciškoniai, įvairių mokyklų mokiniai, pedagogai – dainuos, vaidins, deklamuos, pasakos, kaip vyko akcija, kaip statomas pagalbos centras.

„Yra tokia legenda, kad kiekvienas žmogus gimsta su vienu sparnu. Tik darydamas

gerus darbus kitų labui, žmogus gali užsiauginti antrąjį sparną ir pakilti į saulę...“ – dalijasi Šiaulių „Juventos“ progimnazijos Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja, projekto mokykloje koordinatorė **Jūratė Ančerevičiūtė**.

■ Klaipėdos fotomėgėjų klubas „Fotoburė“ statomam Šv. Pranciškaus onkologijos centrui paremti jau ne pirmus metus organizuoja fotografijų konkursą. Nugalėtojų fotografijos bus parduodamos aukcione, o lėšos skiriamos centro statybai.

Šiomet fotografai mėgėjai ne tik surengė fotografijų parodą „Fototerapija“, bet ir kitokių kultūrinių renginių. Balandį ketvirtadieniais Klaipėdos apskrities viešojoje I. Simonaitytės bibliotekoje žiūrovai galėjo stebėti pantomimos teatro „A“ pasirodymą (vaidino A. Mažonas), klausytis Neigaliųjų centro „Klaipėdos lakštutė“ koncerto.

Į projekto „Menas paramai“ renginius, paraginti vienos iš organizatorių Ugnės Rakauskaitės, įsijungė ir būrelis Klaipėdos paslaugų ir verslo mokyklos mokinių bei lietuvių kalbos mokytojos Nida Akulevičienė ir šios informacijos autorė. I. Simonaitytės bibliotekoje surengtas Poezijos vakaras, kurio metu centro mokinės pristatė literatūrinę muzikinę kompoziciją pagal Just. Marcinkevičiaus ir V. Mačernio eiles „Išvaikščiotas basom peizažas“.

„Projekto „Menas paramai“ organizatoriai iškėlė tikslą – parodyti, kad menas skatina domėtis lietuvių bendruomenės gyvenimu, būti pilietiškais, aktyviais ir gali būti naudojamas kaip gydomoji priemonė ar paramos forma. Tikimės, kad mūsų mokyklos mokiniai bent maža dalele prisidėjo prie šio tikslo įgyvendinimo. Viliamės, kad Šv. Pranciškaus onkologijos centro statybai aukcione bus surinkta kuo daugiau lėšų ir pagaliau Lietuva turės dvasios ramybės namus“, – rašo „Dialogui“ Klaipėdos paslaugų ir verslo mokyklos mokytoja **Jolanta Mankienė**.



■ Klaipėdos paslaugų ir verslo mokyklos mokinės ir mokytojos Klaipėdos apskrities viešojoje I. Simonaitytės bibliotekoje pristatė literatūrinę muzikinę kompoziciją.

NE SPAUDAI

Tikrovė

Rinkimai kaip vedybos:
iki – žvaigždžių raškymas,
po – barščių srėbimas.

Kęstutis MILIAUSKAS

Absoliutus nulis



Zita ALAUNIENĖ

Nepatikli draugė

Kai andai „Pyraginėje“ gėriau kavą su bandele ir su drauge, paklausiau, ar ji skaičiusi mano straipsnius praėjusių metų paskutiniuose „Gimtojo žodžio“ numeriuose. Draugė atsikando didelį kąsnį bandelės, kad nereikėtų kalbėti, ir ėmė kratyti galvą: atseit, jai neįdomu. Sakau, kad tai labai aktualūs straipsniai: apie baigiamuosius egzaminus, rašinio struktūrą ir net absoliutų nulį. Čia draugė sukluso, norėjo kažką sakyti, užspringo ir ėmė kosėti. Atgavusi žadą ji ištarė: „Ką? Kokį absoliutų nulį? Tu čia kažką prasimanei, kad tik krėstum juokus.“ Sakau, kad tie straipsniai rimti, pagrįsti konkrečiais argumentais, o absoliutus nulis, sakau, visai ne mano pramanas, bet toks pažymys, balas. Sakau, pasiskaityk – pernai paskėlbta „Dialoge“. „Bet kodėl absoliutus nulis? Ką jis reiškia?“ Sakau, tai rašinio vertinimas, pažymys. Abiturientas gaus absoliutų nulį, jeigu rašinyje, net ir neliteratūriniam, nesirems vienu iš trijų ar keturių nurodytų autorių. Draugė vis tiek krato galvą: negali suprasti tokio pažymio. Kad aš irgi ne ką tuokiu, sakau. Mat kai mokiausi mergaičių gimnazijoje, dar smetoniškoje, tai mūsų rašiniai buvo vertinami penkių balų sistema. Ir tų penkių balų visiškai pakako visiems mokiniams. Niekas nesiskundė ir negeidavo jokių nulių. Mums atrodė, kad net ir vienetas – *kuolas* visai nereikalingas. Toks išsamus aiškinimas draugę sunervina: „Tu visai nusišneki, dorai nepaaiškini, matyt, pati nesupranti to nulio. Kaip gali apie jį rašyti? Gal trūksta proto.“ Mano draugė kaip niekas kitas pasaulyje geba įžvelgti savo artimo trūkumus ir aš visada jai mielai pritariu. Bet šįsyk tai jau ne. Ji klysta. Įrodysiu, kad proto man netrūksta, turiu jo net per daug. Pasiryžtu: nuodugniai išstirsiu absoliutaus nulio problemą – jo reikšmę ir prasmę.

Apklausa žodžiu

Tyrimui renkuosi apklausos metodą. Pirmiausia kalbinu lietuvių kalbos mokytoją. Ji gerai pamenanti pernai vykusią aktualią diskusiją dėl 2013 m. egzaminų. Tačiau absoliutaus nulio problema lig šiol neišspręsta. Mat jis kol kas esąs tik vizija – ji dar neišskleista. Bet girdėjusi, kad bus sudaryta darbo grupė, kurios misija – įkūnyti šią viziją. Tai reiškia, bus sukurta absoliutaus nulio koncepcija, pagal ją grupė kurs projektą, paskui bus kuriama strategija ir taktika, praktinės įgyvendinimo gairės, bus organizuojami seminarai, kursai, konsultacijos, įvairūs renginiai, komandiruotės į egzotiškas šalis semtis patirties. Kartu bus rašomi

„Ar tikrai taip ir liks nuostata, kad, parašęs tobulą samprotavimą su puikiais kontekstais, tik nesirėmęs nė vienu iš nurodytų autorių, mokinys gaus absoliutų nulį?“

Taip, nes egzaminu vertinama tai, ko mokoma ugdymo procese.“

Ugdymo plėtotės centras („Dialogas“, 2011, Nr. 32)

straipsniai, ataskaitos, disertacijos, monografijos *etc.* Štai tada ji galėsianti nušviesti šią viziją, kurios kontūrai tirštoje švietimo migoje dar gana blankūs. Bet labai patrauklūs.

Matematikos mokytoja kalba trumpai drūtai, kaip dera tikslųjų mokslų atstovei: „Yra nulis ir baigtas kriukis. Mokiniam nereikia jokių naujų nulių.“ Jos nuomone, absoliutus nulis – lituanistų pramanas: jie esą linkę prisigalvoti visokių dalykų, kurių patys neišmano. Antai girdėjusi lituanistes ginčijantis dėl keistai vadinamo *samprotavimo rašinio*. Jis, girdi, ne toks kaip literatūrinis. Matematikėi pasidarė smalsu, koksai tas literatūrinis rašinys, kuriame nėra samprotavimo. Kas galėtų paaiškinti?

Matydama, kad tokia mano veikla nesėkminga, prisiminiau vieną itin mokytą kolegą. Jis turi tiek visokių kompetencijų, kad be tarptautinių žodžių žodyno jo nesuprasi. Deja, jis irgi negalėjo man padėti. Vis dėlto žadėjo išsiaiškinti, mat ir jį sudominęs toks nepaprastas nulis.

Vėl svarstau, ką dar pakalbinus. Ir štai gatvėje susitinku pažįstamą matematiką, habilituotą daktarą. Sustabdu, iškleju savo reikalą. Jis, kaip tikras mokslininkas, iš karto nesupranta. Bet kai smulkiai paaiškinu antrą kartą, nušvinta, ima juoktis. Sako, labai sąmojingas projektas. Jo nuomone, tai nauja, negirdėta ir įdomu. Absoliutų nulį jis vertina teigiamai, nes mėgsta juoktis iš absurdo. Jo nuomone, toks nulis turėtų būti populiarus, džiuginti mokytojus ir mokinius. Ir jis nuejo šypsodamasis, kraipydamas galvą ir kalbėdamas pats su saviimi, kaip tikras mokslininkas.

Į rašytinius šaltinius pasinėrus

Ne, apklausa neatskleidžia nei esmės, nei prasmės. Nulio reikia ieškoti rašytiniuose šaltiniuose. Tikslios informacijos turėtų rasti solidžiam Terminų banke. Susieškau internete tą banką, įrašau klausimą ir, nepatikėsit, gaunu atsakymą: *Rasta terminų straipsnių: 0*. Taigi ieškau informacijos apie nulį, o bankas man atsakydamas rodo nulį. Ir dar riebiu šriftu! Ar tai ne pasityčiojimas? Išižeidžiau ir nusprendžiau šio banko paslaugomis nesinaudoti dvi savaites.

Nepaisydama šios nesėkmės tyrimą tęsiu toliau. Einu į biblioteką. „Matematikos terminų žodyne“ tai jau rasiu. Ir tikrai – prieš akis visa krūva nulių: *dešininis, funkcijos, kairinis, kartotinis, paprastasis, sąlyginis, ~ su pliusu, ~ su minusu, tapatusis*. Rinkis, koks patinka, ir rašyk mokiniams nulį, kokį tik nori. Deja, absoliutaus nulio čia nėra. Gal bus kitur? Žinau, vokiečiai pasižymi pedantišku tikslumu. Taigi mano rankose „Kleine Enzyklopedie. Mathematik“. Čia turėtų būti visi nuliai. Tai jau tikrai – *die Nullen* esama įvairiausių rūšių viso-

kiems vartojimo atvejams. Bet kodėl nėra absoliutaus nulio? Kaip tai suprasti? Ir staugai tarsi žaibas toptelėjo: absoliutus nulis – originalus kūrinys! Tai simbolis, mūsų mokyklos veidas! Reikia jį girti, aukštinti. Nusprendžiu šio nulio garbei sukurti *laudaciją* – tokią liaupsę, kokias kažkada kūrė dabar į programą įtraukti mano mėgstami lietuvių poetai Danielius Naborovskis (Naborowski) ir Samuelis Pšipkovskis (Przypkowski).

Nuo laudacijos – iki Kelvino skalės

Taigi mano tikslas – laudacija. Susitelkiu į tą nulį... Ir štai suskamba antikinis metras. Klostosi iškilingos laudacijos eilutės, kuriose rutuliojasi mįslingos egzistencinės prasmės. Jų gelmę ryškina superlatyvai požadrag su postmodernistiniu intertekstualumu. Žinoma, visa tai nepigu išreikšti taip, kad suprastų kiekvienas žmogus, draugas, brolis... Bet nepaisydama kūrybinių kančių bei sopulių (vaistai nuo skausmo nepadeda) plūšu iš visų jėgų ir nulis konkrečiai, materializuojasi. Tik staiga skambina tas kolega, kuris turi daug kompetencijų, ir praneša tą nulį atradęs! Jis daug ir atkakliai ieškojo, išnaršė daugybę informacijos šaltinių: ir Astronomijos enciklopedinį žodyną, ir Parašitizmo terminų, ir Pypkoriaus žinyną-žodyną, ir Nardymo žodyną, net Karatė terminų žodyną. Pagaliau jo triūsas davė vaisių: atrado tą nulį chemijos žodyne – pati įsitikink: absoliutus nulis reiškia temperatūrą, didžiausią šaltį: beveik tris šimtus laipsnių žemiau nulio.

Vajetau! Čia tai bent! Negali būti! Kuo greičiausiai lekiu į biblioteką, verčiu „Chemijos terminų aiškinamąjį žodyną“. Štai: *absoliutūs nūlis* – *Kelvino skalės nulis* (–273,16°C). Šitoks šaltis! Aš, šalčmirė, to-

kio net įsivaizduoti neįstengiu. Bet pala. Koks čia nulis, jeigu jis išreikštas tiksliai skaičiumi? Tegul su minuso ženklu, bet iš kelių skaitmenų, tarp jų net ir nulio nėra. Kur čia nulis? Mąstau: gal tą skaičių padauginti iš nulio, tada tai tikrai gautume nulį. Tik ar jis bus absoliutus? Reikėtų klausti kokio matematiko, ar galima su juo atlikti veiksmą (t. y. ne su matematiku, bet su absoliučiu nuliu atlikti aritmetikos veiksmą – daugybą). Bet juk tyrimai parodė, kad matematikai nė girdėte negirdėję tokio nulio. Net jų žodynuose nėra. Taigi neaiškumas ir nežinomybė.

Neapibrėžtumas! Grožinėje literatūroje neapibrėžtumas teigiamas bruožas – kas galėtų paneigti. Ir štai dabar turime naują: neapibrėžtumas sėkmingai perkeltas į rašinių vertinimo dokumentus. Čia jis reiškiasi įvairiais lygmenimis, aspektais ir kriterijais. Baisiai smalsu, kaip visa tai atsispindės vizijose, misijose, projektuose, seminaruose *etc.* Situacija nepaprasta. Įdomu, kokiais pavidalais tokia situacija skleisis mokykloje? Kaip mokiniai laikys egzaminą? Kaip dirbs rašinių vertinimo komisijos? Kaip atrodys tas nulis mokinio atestate? Tiesa, tada mokinys atestato negaus.

Kam tas protas?

O man galvoje vis kirba mintis: kaip galima tokį didelį skaičių laikyti nuliu? Kodėl jis absoliutus? Tai koks tada yra neabsoliutus nulis? Jeigu bus kiek mažiau laipsnių, tarkim, –272°C, tai jau neabsoliutus? Ar vis dėlto truputį absoliutus? Tai yra jis ne visiškai absoliutus – jam šiek tiek trūksta iki absoliutumumo... ar absoliutybės... ar absoliuto? Juntu, kaip į sąmonę lenda nesąmonės... Ir iš sąmonės kyla nerimas: „negerai, oi negerai...“

Nutariau pasiguosti senai bičiulei, paklausti jos patarimo. Ji turi daug sveikos išminties ir didelę darbo patirtį: mat ilgą laiką įvairiose mokslo įstaigose dirbo sekretore. Sakau jai savo graužatį: mano protas neigali perprasti absoliutaus nulio. Nei jo esmės, nei prasmės. Nuo to apima nerimas. Gal tai menkavertiškumo kompleksas ar kas?

Ji man ir sako: „O kam tau tas protas? Žinok: protas nieko nepadarys nei laimingo, nei turtingo. Nesuk galvos dėl tų nulių.“

Regis, teisybę sako – kam tas protas?



Absoliutus nulis – originalus kūrinys!
Tai simbolis, mūsų mokyklos veidas!

Jaunimo kalba: greičiau, trumpiau, paprasčiau

Ar pastebėjote, jog keičiasi ne tik mūsų gyvenimo būdo ir bendravimo įpročiai, bet ir santykis su kalba? Kartais net atrodo, jog nyksta žmonių kalbos jausmas: žodžius vis dažniau vartojame ne pagal jų prasmę, netinkamais linksniais ar kitomis formomis; sakinių (o kartais ir žodžių sakinyje) nesuderiname ir nesusiejame; reikšdami mintis kalba dažnai visai nebedraugaujame su elementaria logika; kalbame skurdžiai ir t. t. Akivaizdu, jog tai susiję su vis didėjančiu gyvenimo tempu, globalizacija, vis stiprėjančiu fragmentavimusi, vis gilėjančiu pasinėrimu į įvairiakalbę bei trumpakalbę virtualią aplinką ir kitais šiuo metu vis intensyviau besiskleidžiančiais procesais.

Kas žino – gal ilginiui žmonių bendravimas persikels į kitas – nekalbines – plotmes...

Tačiau kol dar bendraujame kalba, įdomu stebėti, kaip ji kinta. O jei tiksliau, – kaip mes ją keičiame.



Asmeninio archyvo nuotr.

Viena iš šių metų Jaunųjų mokslininkų konkurso laimėtojų – Vilkaviškio „Aušros“ gimnazijos XI kl. mokinė **Ieva PAŠKAUSKAITĖ** (vadovė Daiva Paškauskienė, Pilviškių „Santakos“ gimnazija) – konkursui parengė rimtą darbą „Jaunimo trumpinių ir slengo žodynas ir jo analizė“. Aktualia tema ir šaunus atlikimas. Tad siūlome skaitytojams šio darbo pagrindą parengtą medžiagą. Tai I. Paškauskaitės darbo kompiliacija. Ja siekiame pristatyti ne tiek patį darbą, kiek jame pateiktą įdomią informaciją – ypač trumpinių dalį. Pateikiame ir gimnazistės sudarytą Trumpinių žodyną (gal jis padės mums susikalbėti su vaikais? :)

Veideliai: emocija šaltame tekste

Pastaruoju metu jaunimas vartoja vis daugiau ir daugiau slengo, rašo daugiau žinučių, o su jomis – trumpinių ir veidelių. Dažnai tai – specifiniai žodžiai ir ženklai, suprantami tik patiems jų vartotojams. Todėl tėvams darosi sunku suprasti savo vaikus, o mokytojams – mokinius.

Retas iš mūsų galime įsivaizduoti savo gyvenimą be šiuolaikinių technologijų. Kasdien naudojames mobiliaisiais telefonais, kompiuteriu ir kitomis priemonėmis. Jaunuliai kasdien išsiunčia bent kelias trumpas žinutes bei susirašinėja su draugais internetu. Ilgainiui toks bendravimas tapo tolygus bendravimui akis į akį.

Kalbant gyvai nesunku iš balso tembro, mimikos ir gestų pajusti, kokie jausmai užplūdę kalbėtoją. Tokie dalykai nematomi toli esančiam virtualiam pašnekovui. Tam, kad būtų galima išreikšti savo būseną ribotose žinutėse ir internetinėje kalboje, buvo sukur-

ti veideliai, kartais vadinami tiesiog *smailais* (angl. *smile* – šypsotis). 1982 m. rugsėjo 19 d. 11 val. 44 min. į interneto forumą, kuriame diskutavo apie internetinį humorą, Karnegio Mellono profesorius S.E.Fahlmanas išsiuntė tokią žinutę: „Juokaujant aš siūlau naudoti šį ženklą :-).“ Skaitant šonu matomas veidelis buvo pirmasis žingsnis bandant išreikšti emocijas lig tol šaltoje tekstinėje žinutėje. Šis veidelis greitai prigijo, atsirado naujų, ir šie išplito po visą pasaulį.

Šiandien veideliai yra plačiai vartojami rašant ne tik tekstines žinutes mobiliaisiais telefonais ar internete, bet ir rašant laiškus ranka. Veideliai padeda greitai, trumpai ir (tai svarbiausia!) lengvai nusakyti savo išgyvenimus. Be to, jie yra bendrai suvokiami visomis kalbomis, todėl nesudaro barjero tarp skirtingų šalių atstovų. Ilgainiui veideliais imta reikšti ne tik emocijas, bet ir tam tikras situacijas.

Iš viso surinkti 156 veideliai. Pirmiausia buvo surašyti visi man žinomi veideliai, vėliau veideliai rinkti tarp draugų, galiausiai – internetinėje erdvėje. Sudarytas veidelių žodynas, kuriame jie pavaizduoti, parašytos pagrindinės jų reikšmės.

Trumpiniai: „nykščio karta“...

Paauglių plačiai naudojami ir trumpiniai – netradiciniai žodžių sutrumpinimai tam, kad būtų galima kuo greičiau ir trumpiau atsakyti į gautą žinutę. Pasakymas „nykščio karta“ jau virto šiuolaikinio jaunimo apibūdinimu (P.Rudzevičius, E.Tervidyte „Nykščio karta“, „Dialogas“, 2007, Nr. 17 – red. pastaba). Nors tekstines žinutes mobiliaisiais rašo ne kiekvienas jaunuolis, tačiau rašančiųjų yra neabejotinai daugiau nei nerašančiųjų. Turbūt nerastume nė vieno pilnametystės nesulaukusio žmogaus, nemokančio rašyti žinutės mobiliuoju telefonu. Dauguma per dieną jų išsiunčia kelias dešimtis ar net kelis šimtus, tiek pat gauna ir atgal. Žinutės rašomos namuose, mokykloje, einant namo. Dažniausiai jos primena dialogą su trumpais klausimais ir atsakymais. Siekiant vystyti kuo tikroviškesnį dialogą be ilgų pauzių, įsigudrinta atrašyti per kelias sekundes – vos spėję išsiųsti vieną žinutę iškart gauna kitą. Iš šalies žvelgiančiam suaugusiajam tai sunkiai suvokiama.

Tam, kad greičiau atrašytų į gautą žinu-

tę, jaunuoliai kiek pakeičia savo kalbą. Be to, ženklų skaičius žinutėse yra ribotas, todėl esmę reikia perteikti kuo glaudžiau ir naudojant kuo mažiau spaudos ženklų. Atsižvelgdami į tai rašantieji ne tik nededa daugumos skyrybos ženklų (kablelių, taškų, brūkšnių, dvitaškių), bet ir išdardo žodžius. Retas kuris žodžius žinutėse rašo su lietuviškomis raidėmis (q, č, e, é, ĭ, š, ū, ž). Tačiau pažengta dar toliau – siekiant kuo greičiau atrašyti, žodžiai imti trumpinti. Yra žodžių, kurie trumpinami taip dažnai, kad yra suvokiami visų (arba beveik visų) jaunuolių. Trumpiniai tapo neatsiejami ir iš tekstinių žinučių persikėlė į internetines žinutes, o kartais net ir į šnekamąją kalbą. Trumpiniai dažnai naudojami net rašant žinutes tėvams, mokytojams ar apskritai vyresniems žmonėms, net nesusimąstant, kad šie gali nesuprasti trumpinio reikšmės.

Trumpinių sudarymas

Trumpiniai gali būti sudaromi keliais būdais:

1) **Naudojant skyrybos ženklus.** Literatūrinėje kalboje emocijas galima išreikšti sakinio pabaigoje rašant šauktuką, klausuką ar daugtaškį. Tekstinėse žinutėse emocijas (nuostabą, sumišimą, pyktį, nesupratimą) galima išreikšti paprasčiausiai parašant skyrybos ženklą. Pvz., ? gali reikšti ir klausimą, ir prašymą paaiškinti plačiau, ir nuostabą, ir nesupratimą priklausomai nuo prasmės, prieš tai ir po to ėjusio sakinio. ! taip pat gali reikšti nuostabą, šūksnį, prašymą įsidėmėti ir t. t.

2) **Naudojant skaičius.** Šiuo atveju skaičiai gali būti vartojami:

1) **Kaip skaičiai sudurtiniuose žodžiuose, kur dalį žodžio sudaro skaičius.**



Elenos Tervidytes nuotr.

Jaunimo trumpinių žodynas

ščiau...

Pvz., sudurtinis žodis *pirmadienis* yra sudarytas iš dviejų žodžių: *pirmas* + *diena*, todėl trumpinant vietoj žodžio *pirmas* galima panaudoti skaičių *1* ir gauti trumpinį *1dienis* (trumpinant toliau šis žodis gali kisti iki *1dien* arba net *1dn*).

2) Kaip su skaičiais nesusijusi žodžio dalis, panaudota tik dėl savo fonetinio panašumo su skaičiumi. Pvz., skaičius 2 gali būti panaudotas vietoje žodžio *tu* dėl jų leksinio panašumo *du* – *tu*.

3) Rašant tik dalį žodžio. Lietuvių kalboje yra nemažai ilgų žodžių, todėl žodžiai, dažniausiai turintys tris ir daugiau skiemenų, trumpinami rašant tik pirmąjį skiemenį arba žodžio šaknį. Išskirtiniais atvejais galima trumpinti ir trumpesnius, dviejų skiemenų žodžius. Pvz., trijų skiemenų žodis *nežinau* tekstinėje žinutėje gali būti sutrumpintas paliekant tik pirmąjį skiemenį ir vieną antro skiemens raidę – *než* (arba *nez*).

4) Rašant tik priebalsius. Žodžiai, dažniausiai turintys keturias, penkias arba šiek tiek daugiau raidžių, gali būti trumpinami išmetant balses ir rašant tik priebalses. Taip ypač dažnai trumpinami žodžiai su priešdėliu *ne-* arba tik priešdėlis, likusią žodžio dalį rašant normaliai. Pvz., žodis *nežinau* dažniausiai yra trumpinamas išmetant balses ir rašant vien priebalses – *nžn* (arba *nzn*).

5) Žodžių junginį sutrumpinant iki pirmųjų jo raidžių. Mūsų gyvenime yra žodžių, kuriuos dažniausiai vartojame kartu. Jaunuoliai tokias frazes laiko vienu vienetu ir trumpina jas, rašydami tik pirmąsias frazės žodžių raides. Šioje kategorijoje vartojami ne tik lietuviški trumpiniai, bet ir kitų kalbų (dažniausiai angliški), atsiradę iš dažnai vartojamų tų kalbų frazių. Pvz., jaunimo labai mėgstamas trumpinys *LOL*, dažniausiai šifruojamas kaip „didelis, garsus juokas“ arba „labai juokinga“. Ši frazė į jaunimo kalbą atėjo iš anglų kalbos. *LOL* – tai *Laugh Out Loud*, išvertus iš anglų kalbos reiškia „garsiai juokiuosi“. Ši frazė sudaryta paėmus pirmąsias žodžių raides. Lietuvių kalboje vartojama frazė *VYK* – *Vyrai Yra Kiaulės*, sudaryta tuo pačiu būdu.

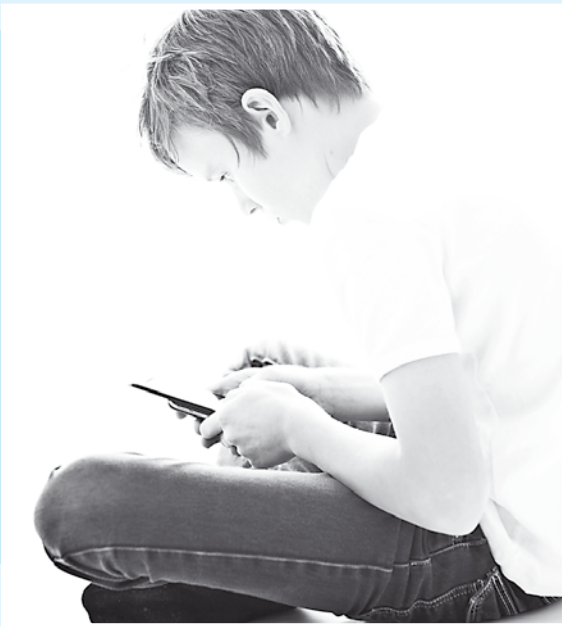
6) Patogumo dėlei įterpiant kitas raides. Nors toks būdas – pridėdant papildomų ženklų – gali atrodyti nelogiškas, jis plačiai vartojamas. Rašant tekstinę žinutę naudojasi tik šešiais mobiliojo telefono mygtukais, kur kiekvienas mygtukas gali reikšti kelias raides. Šios raidės eina iš eilės ir, norint abi jas parašyti vieną po kitos, reikia luktelėti kelias sekundes. Tam, kad nereikėtų laukti ir žinutę būtų galima parašyti greičiau, į iš eilės einančių raidžių tarpą yra įterpiama papildoma raidė naudojant kitą mygtuką. Dažniausiai tai būna raidė *j*. Populiariausia ją įterpti tarp raidžių *t* ir *u*.

7) Kita. Šiai grupei galima priskirti visus žodžius, kurie netinka nė vienai anksčiau įvardintai grupei. Tokių žodžių nėra daug. Dažniausiai tai jausmus išreiškiantys žodžiai, tokie kaip *huh*, *uh*, *hu*, kurie neegzistuoja kaip savarankiški žodžiai, o yra dirbtinai sukurti emocijai tekstu išreikšti.

Parengė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

Buvo surinkta 216 trumpinių ir sukurtas jų alfabetinis žodynas. Iš surinktų trumpinių daugiausia (102) priklauso 4 darybos grupei – jie sudaryti rašant tik priebalses. 40 trumpinių priklauso 3 grupei, jie sudaryti panaudojus dalį pamatinio žodžio. 22 trumpiniai sudaryti naudojant pirmas frazės ar žodžių junginio raides (5 grupė), 19 – naudojant skaičius sudurtiniuose žodžiuose, kuriuose dalį žodžio sudaro skaičius (2.1 grupė) ir t. t.

Šiame žodyne pateikti trumpiniai, nurodyta viena iš septynių grupių, kuriai jie priklauso, trumpinio pamatinis žodis arba jo reikšmė, kalba, iš kurios kilęs žodis (jei jis kilęs ne iš lietuvių kalbos), trumpinio pamatinis žodis originalo kalba ir lietuviška jo versija.



... [1] – 1. Nuostaba, nesusipratimas; 2. Tęsk; 3. Be komentarų
– [1] – 1. Ne; 2. Minus; 3. Priešdėlis *ne-*.
! [1] – 1. Oho; 2. Dėmesio; 3. Negali būti, neįtikėtina
& [1] – ir
? [1] – 1. Kaip suprasti? Nejaugi? 2. Negali būti, neįtikėtina
+ [1] – 1. Taip; 2. Plius; 3. Taip pat, be to
1 z [2.1] – vienu žodžiu
1 zo [2.1] – vienu žodžiu
1d [2.1] – pirmadienis
1nis [2.1] – pirmadienis
2 [2.2] – tu
2d [2.1] – antradienis
2nis [2.1] – antradienis
2x [2.1] – dukart
3d [2.1] – trečiadienis
3nis [2.1] – trečiadienis
3x [2.1] – triskart
4 [2.2] – dėl [angl. *four* – keturi panašu į *for* – dėl]
4d [2.1] – ketvirtadienis
4e [2.1] – amžinai
4nis [2.1] – ketvirtadienis
5d [2.1] – penktadienis
5nis [2.1] – penktadienis
6d [2.1] – šeštadienis
6nis [2.1] – šeštadienis
7d [2.1] – sekmadienis
7nis [2.1] – sekmadienis
Absol [3] – absoliučiai
Afk [5] – trumpam pertrauksiu pokalbį, šiek tiek palauk [angl. *away from keyboard* – ne prie klaviatūros]
Aisq [3] – aišku
Apsol [3] – absoliučiai
Atr [4] – atrašyk
Ats [4] – atsakymas
Atspr [4] – atsiprašau
Bf [4] – vaikinai [angl. *boyfriend* – vaikinai]
BFF [5] – geriausi draugai [angl. *Best friends forever* – geriausi draugai amžinai]
Bo [7] – nes
Brb [5] – tuojau grįšiu [angl. *be right back* – tuojau grįšiu]
Btw [5] – beje [angl. *by the way* – beje]
Buc [3] – bučkis, bučiuoju
Buč [3] – bučkis, bučiuoju
Bx [4] – *bachūras*
C [7] – matyti [angl. *see* – matyti]

Ce [7] – čia
Cj [4] – *čiuju*
Cja [6] – čia
Cju [3] – *čiuju*
Čju [3] – *čiuju*
Db [4] – dabar
Dbr [4] – dabar
Dq [4] – dėkui
Dv [4] – 1. Eikime; 2. Iki
Dvj [4] – 1. Eikime; 2. Iki
Dw [4] – 1. Eikime; 2. Iki
Dwj [4] – 1. Eikime; 2. Iki
Eml [4] – *emėilas*
Fb [4] – socialinis tinklas *Facebook*
Gf [4] – mergina [angl. *girlfriend* – mergina]
Gl [4] – gal
Gr [4] – gerai
H5 [2.2] – 1. Sumušimas delnais – „duok penkis!“ [angl. *high five* – aukštas penketas]; 2. Šaunu
H8 [2.2] – nekenčiu, negaliu pakęsti [angl. *h* ir *eight* – *aštuoni* skamba panašiai į *hate* – *nekęsti*]
HF [5] – pasilinksminink [angl. *have fun* – *pasilinksminiti*]
HS [5] – šūvis į galvą [angl. *headshot* – *šūvis į galvą*]
Hu [7] – atsidusimas
Hug [7] – apkabinti [angl. *hug* – *apsikabinimas*]
Huh? [7] – 1. Ką? Nesupratau? 2. Nuostabos išreiškimas
Y [3] – kodėl? [angl. *why* – kodėl]
Yap [7] – taip
Yep [7] – taip
Yop [7] – taip
Kd [4] – kada
Kdl [4] – kodėl
Kjp [4] – kaip
Kk [4] – kiek
Km? [4] – kam?
Kma [5] – pabučiuok man į užpakalį [angl. *kiss my ass* – *pabučiuok man į užpakalį*]
Kod [3] – kodėl
Kt [5] – ką tu?
Kt [4] – kitas
Kts [4] – kitas
Kud [3] – kodėl
Kvk? [4] – ką veiki?
Kwk? [4] – ką veiki?
Kzn [4] – ką žinau
L [5] – labai
La [3] – labas

Labux [6] – labas
Lb [4] – labai
Lbx [4] – labas
Liux [7] – *liuks*
Lol [5] – juokas
LOV [3] – myliu, meilė
LT [4] – 1. Lietuva; 2. Lietuviai
Lt [4] – 1. Lietuva; 2. Lietuvis; 3. Litas
LUV [3] – myliu, meilė
My [3] – myliu
Myl [3] – myliu
Mkla [4] – mokykla
MI [4] – myliu
Mldc [4] – *maladiec*
Mldz [4] – *maladiec*
Mln [4] – malonu
Nd [4] – 1. Namų darbai; 2. Nekreipk dėmesio
Nepar [3] – neparašai
Nez [3] – nežinau
Ngl [4] – negaliu
Njien [3] – naujiena
Njn [4] – naujiena
Nk [4] – nieko
Nkd [4] – niekada
Nlb[4] – nelabai
Nnr [4] – nenoriu
Np [4] – jokių problemų [angl. *no problems*]
Nr [4] – noriu
Nr [4] – numeris
Nri [4] – nori
Nsprt [4] – nesuprantu
Nt [4] – nieko tokio
Nxt [4] – kitas [angl. *next* – kitas]
Nzn [4] – nežinau
Nž [4] – nežinau
Nžn [4] – nežinau
Ok [4] – gerai [angl. *okay* – gerai]
OMG [5] – o, dieve [angl. *Oh, my god* – o, Dieve]
Pa [7] – bučkis, bučiuoju
Pam [3] – pamokos
Pan [3] – panašiai
Par [3] – parašai
Pc [5] – kompiuteris [angl. *personal computer* – asmeninis kompiuteris]
Pl [4] – palauk
Plnj [4] – pilnai
Plz [4] – prašau [angl. *please* – prašau]
Pr [4] – prašau
Pskius [3] – pasakius
Psl [4] – puslapis
Psq [4] – paskui
Psqj [4] – paskui
Pt [5] – po to

Pusl [3] – puslapis
Pvz [4] – pavyzdžiui
Qr [6] – kur
Qris [6] – kuris
Qrmis [6] – kurmis
Rofl [5] – labai juokina
Rofl [5] – labai juokina [angl. *rolling on floor laughing* – iš juoko raitausi ant grindų]
Sju [6] – su
Skjp [4] – programa bendrauti internete *Skype*
Skp [4] – programa bendrauti internete *Skype*
Snd [4] – šiandien
Sry [4] – atsiprašau [angl. *sorry* – atsiprašau]
Stnk [4] – sutinku, sutikti
Sup? [3] – kaip sekasi? [angl. skamba panašiai kaip *what's up?* – kaip sekasi?]
Sus [3] – susitinkame
Susir [3] – susirašysime
Sv [4] – sveikas
Sveix [3] – labas, sveikas
Svx [4] – labas, sveikas
Sw [3] – sveikas
Sweix [3] – labas, sveikas
Swx [4] – labas, sveikas
Tap [3] – taip
Tc [5] – rūpinkis savimi [angl. *take care* – rūpinkis savimi]
Td [4] – tada
Tda [3] – tada
Tdl [4] – todėl
Tep [3] – taip
Tix [4] – tiks
Tyt [5] – neskubėk [angl. *take your time* – užtruk tiek, kiek reikia]
Tj [6] – tai
Tju [6] – tu
Tlf [4] – telefonas
Tnx [4] – ačiū [angl. *thanks* – ačiū]
Toj [3] – tuoj
Tox [3] – toks
Tp [5] – 1. Taip pat; 2. Ta prasme
Trb [4] – turbūt
Trbt [4] – turbūt
Trf [4] – treniruotė
Trn [4] – treniruotės

Tsg [4] – tiesiog
Ttyl [5] – pasikalbėsime vėliau [angl. *talk to you later* – pasikalbėsime su tavimi vėliau]
Txt [4] – 1. Žinutė; 2. Parašyk man [angl. *text* – tekstas]
Tzn [4] – tu žinai
U [3] – tu
U2 [2.2] – tau irgi [angl. *you too* – tau irgi skamba panašiai kaip *you two*]
Ul [4] – nesiseka [angl. *unlucky* – nesisekė]
Unl [3] – nesiseka [angl. *unlucky* – nesiseka]
Unvr [4] – universitetas
V.I.P. [5] – 1. Labai svarbus asmuo; 2. Prioritetas [angl. *VIP* – *very important person*]
V.Y.K. [5] – vyrai yra kiaušės
Vk [4] – veikti
Vkr [4] – vakar
Vln [4] – Vilnius
Vnz [4] – vienu žodžiu
Vps [4] – visai
Vs [4] – prieš, su [lot. ir angl. *vs* – *versus* – prieš]
Vso [7] – viskas
W/e [5] – koks skirtumas [angl. *what ever* – koks skirtumas]
W8 [2.2] – palauk [angl. *w* ir *eight* skamba panašiai kaip *wait* – laukti]
We [5] – koks skirtumas [angl. *what ever* – koks skirtumas]
Wk [4] – veikti
Wln [4] – Vilnius
Wsio [7] – viskas
X [1] – kartas, kart
Zbs [4] – šaunu, puiku
Zbz [4] – šaunu, puiku
Zdr [4] – *zdarov*
Zdrf [4] – *zdarov*
Zdrv [4] – *zdarov*
Zek [3] – žiūrėk
Zr [3] – žiūrėk
Zn [4] – žinai, žinau
Znj [4] – žinai
Žėk [3] – žiūrėk
Žn [4] – žinai

Redakcijos P. S. Rodyklėlė prie kai kurių žodžių (↗) nukreipia į gimnazistės taip pat sudarytą, tačiau čia nepateikiamą Slengo žodyną.

Begalybė

Matematika nėra lengvas mokslas, per šio dalyko pamokas mokiniai dažnai nepasitiki savo jėgomis, netiki, kad gali užčiuopti matematines tiesas, kartais tiesiog iškala pagrindinius principus ir tik juos atkartoja per pamokas. Išsprendęs 10 vienodo tipo pavyzdžių, mokinys gali išmokyti atlikti standartinės procedūras, bet tai nepaskatins jo mąstyti, ieškoti savo kelio matematikoje.

Skatinant mokinius mąstyti kūrybiškai, derėtų duoti jiems spręsti kuo daugiau atviro klausimo uždavinių. Taip pat reikėtų, kad kuo daugiau užduočių kurtų, sudarytų ir atliktų patys mokiniai. Labai pravartu susieti uždavinius su realiu gyvenimu.

Matematinis kūrybiškumas gali būti formuluojamas kaip gebėjimas pamatyti naujus sąryšius, netradicinėse situacijose rasti naują sprendimą. Tad kilo sumanymas integruoti keletą mokomųjų dalykų ir visa tai pateikti netradicine forma – matematinio laikraščio „Begalybė“.

Pirmokai gimnazistai noriai įsijungė į šį projektą, tačiau pirmasis laikraščio „Begalybė“ numeris nelengvai skynėsi kelią: mokiniai sunkiai suvokė, kad ir apie matematiką galima rasti įdomių dalykų, informaciją pateikti kūrybiškai, kad matematika nėra į griežtus rėmus įspraustas mokslas.

Iš viso projekte dalyvavo 7 mokiniai. Pasidaliję į grupes jie rinko medžiagą iš matematikos istorijos, ieškojo matematinių įdomybių, faktų, užduočių, minčių ir kitos naudingos informacijos. Naudodami programas *Word* ir *Microsoft Publisher*, surinktą medžiagą sudėjo į 8 lapus, kuriuos pavadavus išėjo 4 puslapių laikraštis. Ir pavadinimą sugalvojo mokiniai. Džiugu, kad jie jau gerai įvaldę informacines technologijas ir jas laisvai taiko. Daugiau kaip pusę darbo atlikome

bendraudami virtualioje aplinkoje, tai padėjo su taupyti laiko.

Laikraštis gali būti leidžiamas periodiškai – kartą per pusmetį ar dažniau. Jame galima spausdinti ir kitų matematinių projektų, apklausų, konkursų rezultatus, pateikti statistinius (mokyklos, rajono, šalies, pasaulio) duomenis, diagramas.

Laikraščio „Begalybė“ pirmasis puslapis informacinio pobūdžio, jame skaitytojai gali rasti įvairių aktualijų bei naujienų. Antrasis puslapis – matematikos istorija ir kiti įdomūs faktai. Trečiasis – rubrika „Sveikas mokinys“, čia gvildenamos aktualios sveikatos temos. Ketvirtasis puslapis – „Linksmoji matematika“, čia galima rasti įdomių internetinių adresų, užduočių, kryžiažodžių, anekdotų, matematinių, loginių žaidimų.

Ši matematikos žinių pateikimo forma gali mokinius paskatinti ne tik spręsti užduotis, bet ir jas kurti. Mokiniai, dalyvaujantys laikraščio kūrimu, yra kūrybiški, savarankiški, atsakingi, kitais mokslo metais ši darbo grupė ketina pratęsti savo veiklą. Savo darbą planuojame pademonstruoti, jo atlikimo patirtimi pasidalyti dalyvaudami projektuose, kuriuose autoriai galėtų palyginti savo darbo rezultatus su kitų darbais bei pasisemti naujų idėjų. Ši veikla lavina gebėjimą suprantamai, trumpai ir aiškiai dėstyti mintis, ugdo estetišką jausmą, turi didelę auklėjamąją reikšmę.

Dabar laikraštis kabo mokyklos koridoriaus stende, kur kiekvienas mokinys ar mokyklos svečias gali jį pasiskaityti. Laikraštis „Begalybė“ įkeltas į Lizdeikos gimnazijos internetinį puslapį ir prieinamas visiems bendruomenės nariams.

Sonata VAITIEKŪNĖ,

Radviliškio Lizdeikos gimnazijos matematikos mokytoja

Mokyklinis valsas – tiltas į kitokį pasaulį...

Prieš 13 metų tikrai dar nebuvo televizinių šokių projektų, o Vilniaus Fabijoniškių vidurinės mokyklos bendruomenė pradėjo juos vykdyti, pavadino Valso vakaru. Ir tapo tradicija prieš pačias gražiausias šventes – šv. Kalėdas ar Motinos dieną – penktadienio vakarą į mokyklą, į valso konkursą, pakviesti V–XII klasių mokinius, mokytojus, tėvelius.

Kiekvienais metais konkursas yra teminis. Atsakingų mokytojų komanda dar gerokai prieš renginį pradeda jam ruoštis. Žinoma, didžiausia atsakomybė tenka choreografijos mokytojoms, kurios moko valso subtilių. Mokiniai (ypač mažieji, nes jiems viskas nauja), nors ir pavargę po pamokų, mielai eina į repetitijas. Aukštesnių klasių mokiniai prisimena, ką buvo išmokę, tobulina savo judesius ir žingsnelius.

Ilgas ir kruopštus darbas atsiperka lemtingą vakarą, kai matai pasipuošusius, degančiomis akimis vaikus. Konkurse mielai dalyvauja mokiniai, kurie, kaip sako mokytojai, turi elgesio ar mokymosi problemų. Valsas panaikina visas ribas, čia visi lygūs. Ir apdovanojimas nėra svarbiausia, – buvimas su draugais, galimybė gražiai atrodyti mokytojų ir tėvų akyse – štai kas reikšminga.

Visada įdomu pamatyti, netgi tampa savotiška intriga, kaip bus papuošta šokių salė, kokie muzikos ar šokių kolektyvai iš kitų mokyklų, netgi miestų linksmams susirinkusią publiką. Nepaprasta renginio akimirka – bendras valso šokis. Mokiniai kviečia tėvelius, mokytojus pajusti klasikos ritmą. Ir visai nesvarbu, kad tu penktokas, dvigubai mažesnis už mamą ar mokytoją, šią akimirką jautiesi pranašesnis. Aukštesnių klasių mokiniai išdidžiai ir oriai šoka su direktoriumi, pavaduotojomis, mokytojais. Tai ir yra bendruomenė, – ko daugiau norėti?

Kitais metais vakaro organizatoriai rengs nepaprastą projektą. Jie pabandys į valsą pažvelgti gal truputį kitaip, netradiciškai. Jei susidomėjote – mokyklos direktorius kviečia atvykti pasižiūrėti. Šokis nutiesia tiltą, per kurį galima drąsiai patekti į kitokį pasaulį.

Jolanta TRAPIKAITĖ,

Vilniaus Fabijoniškių vidurinės mokyklos lietuvių kalbos vyresnioji mokytoja, projekto režisierė

➤ MOKYKLOSE

Steigiamas mokyklos muziejus

Gegužę Kriukų pagrindinė mokykla (Joniškio r.) minės 185-ąjį jubiliejų. Vienas reikšmingiausių artėjančios šventės įvykių – mokyklos muziejaus atidarymas. Idėja apie žinybinio muziejaus įsteigimą kilo mokyklos direktoriaus V.Baltramaičio galvoje. Muziejaus atsiradimo procesas prasidėjo nuo mokyklos istoriją menančių stendų kūrimo ir abiturientų laidų sienos viename iš mokyklos korpusų. Vėliau visa tai išaugo iki poreikio įkurti muziejų atskiroje patalpoje.

Šiuo metu aktyviai kaupiami ir saugomi seni vadovėliai, knygos, nuotraukos, dokumentai, mokyimo priemonės, uniformos ir t. t. Unikaliu muziejaus eksponatu tapo senas mokyklinis suolas. Naujam gyvenimui prikelta filmų demonstravimo apa-

ratūra. Iš viso muziejuje jau sukaupta apie 1000 eksponatų. Kol kas pačiomis didžiausiomis Kriukų mokyklos muziejaus vertybėmis laikomos faksimilės, liudijanti mūsų mokyklos įkūrimą, ir maldaknygė, kurią padovanojo Kriukų seniūnaitis A.Užkuraitis. Spėjama, kad šią maldaknygę į Lietuvą atgabeno mūsų krašto knygnešys V.Pečiulis. Pavyko rasti ir unikalių natų knygų, išleistų 1923 metais. Tikimės, kad būsime lankytojams bus įdomu susipažinti su visa muziejaus ekspozicija, o kai kam ir prisiminti įvairiausias priemones, kažkada naudotas pamokose. Muziejaus ekspozicija suskirstyta skyriais. Vieni jų atspindi mokyklos kūrimąsi ir istoriją, kiti pedagogų ir moksleivių veiklą, treči kultūrinę ir sportinę gyvenimą. Surinkta informacija apie mokykloje veikusių organizacijų, būrelių veiklą. Išsamūs eksponatų aprašai padės lankytojams pažinti pristatomus eksponatus, supaprastinti jų panaudojimo paskirtį bei reikšmę.

Jau dabar po truputį į muziejaus kūrimą įsitraukia moksleiviai, tėvai, pedagogai. Daugelis noriai talkininkauja, renka eksponatus. Tikimės, kad muziejus atliks vertingą pažintinę-ugdomąją funkciją. Čia vyks pamokos, susitikimai, parodos. Mokiniai, pasinaudodami muziejuje sukaupta medžiaga, dalyvaus įvairiuose edukaciniuose projektuose, mokymais panaudos senąsias ir šiuolaikines technologijas. Sukaupta medžiaga bus efektyviai naudojama atskirų dalykų pamokų metu. Mokytojo vadovaujami, mokiniai mokyklos muziejuje išmoks skirti vertybes, įgaus kolekcionavimo pradžią.

Apie tokį jaukų muziejų svajota jau seniai.

Aldona RADVILIENĖ,

Joniškio r. Kriukų pagrindinės mokyklos mokytoja



■ Šį mėnesį 185-ąjį jubiliejų mininti Kriukų pagrindinė mokykla (Joniškio r.) pagaliau turės savo muziejų.

Polkos ir valso konkursas Meškuičių gimnazijoje

Meškuičių gimnazijoje (Šiaulių r.) Pasaulinei judėjimo dienei paminėti surengtas „Polkos-valso“ konkursas. Pradinukai šoko polką, o vyresnieji savo jėgas išbandė sukdami dar ir valso ritmu. Konkurso stebėtojai ir dalyvių pasirodymus vertino kompetentinga komisija. Jau tradiciniu tapusį renginį organizuoja Meškuičių gimnazijos choreografijos mokytoja Sandra Valčikienė, o „Dialogui“ apie jį parašė lietuvių kalbos mokytoja **Toma Sarpauskaitė**.

Laiško mamai konkursas ir svečiai iš užsienio

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijoje jau šeštą kartą organizuotas konkursas „Laiškas Mamai“, – „Dialogui“ rašo Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja **Irena Kiltanavičienė**. Šiemet sulauktas rekordinis laiškų skaičius: net 122 mokiniai iš 6 gimnazijų, 7 progimnazijų, 3 pradinių mokyklų, Šiaulių vaikų globos namų ir Šiaulių logopedinės mokyklos skyrė pačius gražiausius žodžius savo mamoms. „Mažieji laiškuose dėkojo mamytėms už gardžius blynus su braškių uogiene, už smagiausias akimirkas, praleistas kartu, už gimtadienio progą padovanotą šuniuką... V–VIII klasių mokiniai – už kartu išgyventus džiaugsmus ir vargus, už pamokymus, kad klaidas daryti nėra blogai – blogai jas kartoti, už kantrybę, raminant paaugliškas emocijas... Aukščiausiųjų klasių mokiniai, jau ruošdamiesi pakelti sparnus kelionei iš namų, laiškuose mamai bando raminti ir mamas, ir save, sakydami, kad „lėkimas gyvenimo žygin“ nereikia išsiskyrimo ar atsisveikinimo, kad namai – tai uostas, į kurį gera sugrįžti, nes ten laukia Mama...“ – pasakoja informacijos autorė.

Be to, S.Šalkauskio gimnazijoje pirmą kartą viešėjo tiek daug svečių iš skirtingų šalių – vyko *Comenius* daugiašalio projekto „Work made e@sy“ („Padaryk darbą maloniu“) dalyvių iš Danijos, Islandijos, Italijos, Anglijos, Ispanijos, Turkijos, Vokietijos ir Prancūzijos susitikimas. Veikloje dalyvavo 24 mokytojai ir 44 mokiniai. Siekta atsakyti į klausimus, kas skatina bei vilioja jauną žmogų vyksti mokytis ar dirbti į užsienį ir kaip iš tikrųjų atrodo kiekviena diena svetur, – praneša „Dialogui“ S.Šalkauskio gimnazijos mokytoja **Eglė Naimavičienė**.

MOKYKLOSE

Olweus padeda kovoti su patyčiomis

Nuo lapkričio Trakų r. Paluknio „Medeinos“ vidurinėje mokykloje vyksta intensyvus patyčių prevencijos programos *Olweus* (ji moko atpažinti ir sustabdyti patyčias) įgyvendinimas visais trimis lygiais – mokyklos, klasės ir individualiu. Mokyklos direktoriaus pavaduotoja **Vitalija Dovydėnienė** pasakoja: „Pirmiausia buvo suformuota koordinavimo grupė, kuri rengia ir koordinuoja veiksmų planą, vertina prevencinės programos rezultatus, inicijuoja mokyklos strategijos kūrimą. Vyko pirminis III–X kl. mokinių tyrimas, siekiant nustatyti patyčių mastą mūsų mokykloje ir palyginti jį su bendra patyčių situacija Lietuvoje. Konsultuojamas instruktorės, mokyklos personalas reguliariai apmokomas programos diegimo principų, pedagogai aprūpinami metodine medžiaga.“ Kas nuveikta per šiuos mokslo metus, apibendrinta ir įvertinta surengus konferenciją „Patyčios – visų rūpestis“. Joje, pasak informacijos autorės, dalyvavo per 70 asmenų: iš jų 51 mokinys iš 9 švietimo įstaigų ir kitų institucijų.

Atvėrus močiutės spintą...

2012-ieji – ne tik Muziejų, bet ir Europos vyresnių žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo metai. Vienas iš kartų solidarumo tikslų – perimti žinias, patirtį ir išmintį, sukauptą vyresniųjų. Tai paskatino Molėtų VB Giedraičių filialo bibliotekininkę D.Imbrasaitę, pasitelkus į pagalbą Giedraičių Antano Jaroševičiaus vidurinės mokyklos Dizaino studijos mergaites ir jų vadovę **Niną Kravčenko** (šios informacijos „Dialogui“ autorė), surengti popietę „Atverk močiutės spintą“. Jauni žmonės buvo paraginti užsukti pas savo senelius, pasitelkdami juos rasti jų jaunystės drabužių ir iš rastų bei galbūt patobulintų rūbų surengti madų pasirodymą. N.Kravčenko pasakoja: „Mergaitės pagamino vardinius kvietimus miestelio močiutėms, domėjosi senelių jaunystės drabužiais, aksesuarais, šukuosenomis, muzika. Taip gimė 10-ies modelių kolekcija. Mergaitės atkreipė dėmesį, kad kai kurie senelių drabužiai šiandien atrodo labai šiuolaikiškai ir stilingai...“ Kolekcijos pristatymas mokykloje močiutes, pasak informacijos autorės, sujaudino, priminė joms jaunystę. Drąsiausios močiutės net pačios ryžosi pereiti improvizuotu podiumu...

Išvyka į Kauno M.Žilinsko dailės galeriją

Kauno r. Batniavos pagrindinės mokyklos dailės mokytoja **Aurelija Sarkanienė** parašė „Dialogui“ apie mokiniams surengtą apsilankymą Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus Mykolo Žilinsko dailės galerijoje. „Pamatėme dalelę archaiškos piramidžių ir didingų faraonų šalies. Mokiniai „plaukė“ Nilu, statė šventyklas, žaidė „Krokodilų ir laivų mūšį“, mokėsi hieroglifų rašto, išvydo tikros mumijos galvą ir ranką (šie eksponatai pabūs laikinai, kol grįš galerijai priklausiui meno vertybė – senovės Egipto artistės mumija, dabar išvežta į Rusiją). Ypač vaikams patiko, kad žaidimo metu buvo galima panaudoti tai, ką prisimeni iš gidės pasakojimo, daugeliui įsiminė ėjimas ratu aplink tikrą sarkofagą. Grįžome namo pilni įspūdžių, pagilinę meno istorijos žinias“, – pasakoja mokytoja.

KONKURSAI

Apie Lietuvą ir save – angliškai

Kauno Vytauto Didžiojo universitetas (VDU) balandžio pabaigoje organizavo rašinio anglų kalba konkursą „Lithuania and Me“. Jame dalyvavo Kauno „Santaros“, Kretingos r. Salantų, Kauno technologijos universiteto, Maironio universitetinės, Anykščių Jono Bičiūno bei Jonavos Jeronimo Ralio gimnazijų ugdytiniai. „Dialogui“ apie tai parašiusi J.Ralio gimnazijos mokytoja **Inga Petrikonienė** pasidžiaugia, kad konkurse sėkmingai dalyvavusios ir prizininkėmis tapusios dvi minėtos mokyklos ugdytinės „ne tik gavo vertingų prizų (žodynų, anglų kalbos gramatikos vadovėlių, VDU leidyklos leidinių), bet ir pasitikrino anglų kalbos žinias, susirado naujų draugų, turėjo galimybę apžiūrėti įvairius VDU fakultetus.

Meniniu žodžiu ir daile

Jau devintąjį pavasarį į Kauno „Nemuno“ vidurinę mokyklą susirenka tie, kurie myli knygą, eilėraštį, puoselėja gimtąją kalbą. Mokykloje įvyko tradicinis I–II klasių mokinių integruotas meninio skaitymo ir dailės projektas-konkursas „Žodelis širdelėn – 2012“. Šiemet renginys buvo skirtas Maironio 150-osioms gimimo metinėms paminėti. Klausytojus džiugino net 44-ių mažųjų skaitovų nuoširdus deklamavimas. Jaunuosius talentus vertino garbinga ir profesionali aktorių ir poetų komisija, – praneša pradinių klasių mokytojos **Ilona Jesevičienė** ir **Sandra Mykolaitienė**.



Ar labai „žali“ mūsų penkiolikmečiai?

Ar dabartiniai penkiolikmečiai gerai supranta aplinkosaugos problemas? Iš kur jie semiasi žinių apie juos supančią aplinką? Ar geba taikyti mokslinius principus ir pasinaudoti turimais faktais stebėdami aplinką?

Atsakyti į šiuos klausimus bando naujas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) švietimo problemos analizės leidinys *How „green“ are today's 15-year-olds?*

Nuo A iki D

Atlikę tarptautinės moksleivių vertinimo programos PISA (angl. *Programme for International Student Assessment*) tyrimo rezultatų analizę, EBPO ekspertai teigia, jog vidutiniškai 19 proc. šiai organizacijai priklausančių šalių penkiolikmečių ekologinis išprusimas yra pakankamai geras (jis priskiriamas A lygiui). Šie mokiniai geba identifikuoti ir aiškinti aplinkosaugos problemas, gali taikyti mokslines žinias įvairiausioms aplinkosaugos temoms. Jie geba susieti įvairiausias informacijos šaltinius ir aiškinimus, o darydami sprendimus pasinaudoti tų šaltinių faktais.

Ypač didelė ekologiškai išprususių penkiolikmečių dalis yra Kanadoje, Estijoje, Suomijoje, Japonijoje, Korėjoje ir Slovėnijoje. Bemaž visose EBPO šalyse mokinių, kurių ekologinis išprusimas priskiriamas A lygiui, yra nuo 15 iki 31 proc.

Neprastai ekologiją išmano ir Lietuvos penkiolikmečiai – apie 18 proc. mūsų moksleivių pademonstravo A lygį atitinkantį išprusimą.

Nors daugelyje EBPO šalių didelė dalis penkiolikmečių gerai išmano aplinkosaugos klausimus, vis dėlto nemažai mokinių yra nepasirengę spręsti ekologines problemas. Kitaip tariant, jų žinios ir gebėjimai yra menkesni už būtinų žinių minimumą, kuris priskiriamas D lygiui. Šio rodiklio EBPO šalyse neatitinka vidutiniškai 16 proc. penkiolikmečių, o 20 proc. mokinių gebėjimai yra minimalūs (Lietuvoje – 15 ir 21 proc.).

Daugiau nei pusės visų Kirgizijos ir Kataro penkiolikmečių gebėjimai nesiekia pagrindinių aplinkosaugos žinių minimumo, o štai Kanadoje, Estijoje, Suomijoje, Japonijoje, Lichtenšteine ir pramoninėse Kinijos teritorijose – Taipėjuje, Honkonge bei Makao tokių – ekologiškai menkai išprususių – mokinių tėra 10 proc. arba mažiau.

Kaip mokyklose mokoma ekologijos?

Beveik visi EBPO šalių mokiniai lanko mokyklą, kuriose ekologija yra ugdymo programos dalis. Tačiau tik maža dalis mokinių iš EBPO valstybių lan-

ko mokyklą, kuriose aplinkosaugos mokoma organizavus atskirą ekologijos kursą, – dauguma mokinių ekologijos žinių įgyja per susijusius mokymo dalykus, pvz., mokydamiesi gamtos mokslų ar geografijos. Šiuo požiūriu išsiskiria Graikija ir Japonija, jose atitinkamai 15 ir 13 proc. mokinių lanko mokyklą, kuriose ekologijos mokslas į ugdymo programą įtrauktas kaip savarankiškas dalykas. Mokyklą, kuriose ekologija nėra įtraukta į ugdymo programą, lanko vidutiniškai tik 2 proc. penkiolikmečių.

Ekologijos mokoma dažniausiai taikant naujoviškus mokymo ir mokymosi metodus. Pavyzdžiui, ne klasėje. Dažniausiai tokie užsiėmimai vyksta lauke, be to, lankomasi muziejuose ir mokslo centruose. EBPO šalyse vidutiniškai 77 proc. mokinių lanko mokyklą, kuriose sudaromos sąlygos mokytis gamtoje, 75 proc. – mokyklą, organizuojančias išvykas į muziejus, 67 proc. – mokyklą, rengiančias apsilankymus mokslo centruose. Tačiau galimybė dalyvauti tokioje veikloje yra skirtinga: pavyzdžiui, Japonijoje 55 proc. mokinių lanko mokyklą, kurių direktoriai teigia, jog ugdytiniai negali pasinaudoti nė viena iš išvardytų galimybių, o štai Portugalijoje ir Slovakijoje visose mokyklose galima dalyvauti bent vienoje iš minėtų veiklų.

Pagrindinis vaidmuo – mokyklos

PISA tyrimo rezultatų analitikai teigia, kad dauguma moksleivių žinių tokiais svarbiais aplinkosaugos klausimais, kaip oro tarša, energija, augmenijos, gyvūnijų, miškų nykimas, vandens trūkumas, branduolinio kuro atliekos ir pan., įgyja pirmiausia mokyklose. Tačiau geriau besimokantieji žinioms gausinti ir gilinti naudoja ir kitas priemones, pvz., internetą.

„Ugdymas mokinių gebėjimus gamtamokslinio raštingumo srityje, mokyklos gali paskatinti domėtis ekologija, su kuria susiduriama ir už mokyklos ribų, – daro išvadą tyrėjai. – Mokiniai, kurie moko apie aplinką mokykloje, daugiau išmano apie ekologines problemas bei linkę ieškoti daugiau informacijos apie aplinką ir iš kitų šaltinių. Tokie mokiniai yra geriau pasirengę sudėtingiems sprendimams, kuriuos turės daryti ateityje, gyvendami vis labiau pažeidžiamoje aplinkoje.“

„Dialogo“ inf.

II vieta frankofoniškų teatrų festivalyje

Grupė Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos mokinių po ilgų ir sunkių repeticijų dalyvavo tarptautiniame mokinių frankofoniškų teatrų festivalyje Alytuje. Jame su savo programomis pasirodė šalies bei Belgijos ir Italijos mokyklų teatro trupės. Spektakliai vyko prancūzų kalba. J.Janonio gimnazijos trupė buvo pripažinta viena iš geriausių, ji užėmė garbingą II vietą bei pelnė išskirtines dalyvių simpatijas, – praneša „Dialogui“ J.Janonio gimnazijos prancūzų kalbos mokytoja **Virginija Skėrytė**.

Proгимnazijos šeimų sporto šventė

Šiaulių Dainų progimnazijos skaityklos vedėja **Kristina Balčiūnienė** parašė „Dialogui“ apie minėtoje mokykloje vykusią šeimų sporto šventę „Mūsų sportiška šeima“. Joje net 36 šeimos varžėsi septyniose estafetėse. Gera nuotaika ir buvimas kartu, pasak informacijos autorės, buvo pagrindinis šio renginio tikslas.

Išrinkta Gruzdžių gimnazijos Metų mokytoja

Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijoje aštuntą kartą vyko „Metų mokytojo“ rinkimai, – praneša mokyklos direktorius **Juozas Vasiliauskas**. Metodikos grupės teikė mokytojų kandidatūras, mokytojus rinko 5–8 ir I–IV gimnazinių klasių mokiniai. Balsavime dalyvavo net 287 mokiniai. Du biuleteniai buvo sugadinti. „Metų mokytoja“ šiemet paskelbta istorijos mokytoja Jovita Kundrotienė.

Fotografas gimnazijoje pristatė savo parodą

Šiaulių universiteto gimnazijoje įvyko personalinės Algirdo Kontimo fotografijų parodos aptarimas, kurio metu autorius gimnazistams pristatė savo kūrybą. Parodoje fotografas eksponuoja 88 darbus, kuriuose dominuoja Kurtuvėnų apylinkių vaizdai, užfiksuoti įvairiais paros ir metų laikais. Dalis fotografijų yra įtrauktos į Kurtuvėnų regioninį parką reprezentuojančius leidinius. A.Kontrimas supažindino gimnazistus su savo fotografijų albumais, pasidalijo patarimais dėl fotografavimo technikos pasirinkimo, medžiagos kaupimo savo kūrybiniam „portfolio“, šeimyninių fotografijų albumų sudarymo, – praneša „Dialogui“ Šiaulių universiteto gimnazijos direktoriaus pavaduotojas **Bronislovas Rudys**.

Specialiųjų pedagogų patirties knyga

„Ir mes, kaip ir daugelis šalies mokyklų, turime savo sėkmės istoriją. Mokykla išleido antrą metodinę knygą „Specialiojo pedagogo ieškojimai, atradimai, patirtis“. Ši 25 autorių knyga atskleidžia pedagogų tobulėjimą, siekimą sėkmingesnės sutrikusio intelekto mokinių integracijos visuomenėje būdus ir metodus“, – praneša „Dialogui“ Akmenės r. Dabikinės specialiosios mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui, specialioji pedagogė, knygos sudarytoja **Birutė Jakaitienė**. Darni, kūrybinga, kvalifikuota pedagogų komanda surengė ta proga knygos pristatymo šventę. Joje dalyvavo knygos recenzentas prof. dr. J.Ambrukaitis, dr. R.Melienė (ŠU), kolegos iš Žagarės, Linkuvos specialiųjų mokyklų, Ventos socialinės globos namų administracija, kiti garbūs svečiai.

Matematikos vadovėlių paroda



Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos matematikos mokytoja **Violeta Daugelavičiūtė** (nuotr.) įgyvendino savo idėją ir pristatė gimnazijos bendruomenei matematikos vadovėlių parodą. Seniausias eksponatas – 1963 m. leidimo. Mokiniais įdomu pamatyti ir pavyti vadovėlius, iš kurių mokėsi jų tėvai, o gal ir seneliai.

Jubiliejinė „Saulių“ šventė „Saulėtekyje“



■ „Saulėmis“ apdovanotos nominantės **Z.Vaičikonienė, R.Baliūnienė, S.Kamantavičienė** ir moksleivės

Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijoje įvyko tradicinis „Saulės“ statulėlių įteikimo renginys. Šiemet statulėlės įteiktos dešimtą kartą, – praneša mokytoja **Asta Masiliūnienė**. Didžioji „Saulės“ statulėlė buvo įteikta mokytojai R.Baliūnienėi už pozityvią lyderystę ir projektų įgyvendinimą mokykloje, gerosios patirties sklaidą bei gerus mokinių pasiekimus konkursuose ir olimpiadose; aštuntokei U.Jakubauskaitei už gerus akademinis pasiekimus, nuoseklų ir kryptingą mokymąsi, pasiekimus mokyklos ir šalies konkursuose. Didžioji Skolos „Saulės“ statulėlė paskir-

ta buvusiai mokyklos mokytojai J.Vitkauskienei už ilgametį ir atsakingą darbą mokykloje. Taip pat išdalintos 8 Mažosios „Saulės“ statulėlės: mokytoja S.Kamantavičienė ja apdovanota už mokyklos vertybių puoselėjimą, meninių vaikų ugdymą; mokyklos vyriausioji buhalterė Z.Vaičikonienė – už ilgametį darbą, aktyvų buhalterinės apskaitos naujovių taikymą, geranoriškus patarimus finansiniais klausimais; vienos moksleivės tėtis D.Zubas už geranorišką finansinę pagalbą mokyklai. Penkios Mažosios „Saulės“ statulėlės paskirtos mokiniams.

Apibendrino metų projektinę veiklą

Paskutinę balandžio savaitę Naujamiesčio vidurinės mokyklos (Panevėžio r.) mokytojai ir mokiniai tradiciškai surengė konferenciją „Esame savo krašto vaikai“, kurioje apibendrino ir mokyklos bendruomenei pristatė visų mokslo metų projektinę veiklą. VIII–XII klasių mokiniai, padedami mokytojų, paruošė pranešimus apie savo krašto istoriją, gamtą, buvusius mokytojus, mokinius, garsius Naujamiesčio apylinkių žmones, kitomis aktualiomis temomis.

„Pradinių klasių mokiniai taip pat neatsilieka nuo vyresniųjų ir jau treči metai rengia savo kon-

ferenciją ta pačia tema, – praneša „Dialogui“ pradinį klasių mokytojas **Sigitas Žaluda**. – Šiemet pirmokai pristatė projektą apie daržoves, kurias augina savo daržuose. Antrojai kalbėjo apie savo šeimų pomėgius, laisvalaikio leidimo būdus, šiukšlių rūšiavimą. Trečiokai darbuos mokyklos archyve ir parengė medžiagą „Mes ir mūsų tėveliai Naujamiesčio vidurinės mokyklos mokiniai“ bei supažindino su mūsų krašto etnografinėmis dalimis, jų papročiais, tarmėmis, audimų raštais ir t. t. Konferenciją užbaigė ketvirtokai – jie pristatė mokyklos istoriją ir dabartį.“

Kalbinukų šventė: seku, seku pasaką

„Viliuosi, kad šventė, suburianti įvairių Kauno miesto mokyklų kalbinukus (taip pavadinau mokinius, lankančius kalbos ugdymo pratybas), taps tradicine, nes mokiniai dalyvaudami tokioje neformalioje veikloje patiria daug teigiamų emocijų, skatinami jų kūrybiniai gebėjimai“, – rašo „Dialogui“ Kauno Rokų vidurinės mokyklos logopedė, direktorės pavaduotoja **Jadvyga Jokubauskienė**. Pedagogė praneša apie Rokų mokykloje surengtą šventę. Joje, be šeimyninių, dalyvavo logopedai ir specialieji pedagogai su kalbinukų komandomis iš

Vaišvydavos, Vaidoto pagrindinių bei „Šilo“ pradinės mokyklų. Mokiniai vaidino pasirinktas pasakėles, sprendė kryžiažodį apie įvairius pasakų veikėjus, žaidė žaidimus, pristatė projektinius darbus, kuriuose atsispindėjo pasirinktos pasakos motyvai, gamino lėles iš popieriaus. Rokų mokyklos lėlių teatras „Medinukas“ (jam vadovauja informacijos autorė) parodė spektaklį pagal J.Lauciaus pjesę „Išprotėjęs dramblys“. Renginį stebėjo, vertino bei veiklos aptarime dalyvavo kitų miesto ugdymo įstaigų specialistai.

Fotografija ir knyga

Mokyklos bibliotekininkė **Roma Rimeikienė** parašė redakcijai apie Šiaulių r. Gilvyčių pagrindinėje organizuotus renginius, skirtus Nacionalinei Lietuvos bibliotekų savaitei „Biblioteka: spausk „Patinka!“ paminėti. Mokiniai ir mokytojai buvo kviečiami dalyvauti parodoje-konkurse „Mano draugas fotoaparatas“, taip pažymint paskutinį balandžio sekmadienį minimą Pinhole (*camera obscura*) fotografijos dieną. Nuotraukų tema – viskas, kas susiję su gamta. Informacijos autorė džiaugiasi, kad norinčiųjų dalyvauti konkurse atsirado: nugalėtoja išrinkta aštuntoko Vyganto Bačkio nuotrauka. I–IV klasių popietėje „Susipažinkime,

aš – knyga“ bibliotekininkė mažuosius skaitytojus supažindino su bibliotekos aplinka ir knygos struktūra. „Knygą lyginome su žmogumi: žmogus turi nugarą, knyga – nugarėlę, žmogus dėvi drabužius, knyga – aplankalą, viršelį ir t. t. Išsirinkome ir knygų karalių (rinkimuose dalyvavo II–VI kl.). Pretendentai spėjo mįslės, kalbėjo greitakalbe, aiškino patarlių prasmę, spėliojo knygų ištraukas, turėjo parašyti kuo daugiau pasakų pradžių. Renkant karalių buvo atsižvelgta ir į skaitytojo formuliarą“, – pasakoja R.Rimeikienė. Susumavus rezultatus „Knygų karalienės“ karūną užsidėjo ketvirtokė Jurgita Bačkytė.

Geležinio Felikso žmona

Valstybiniame jaunimo teatre vasarį ir kovą vyko spektaklio „Širdis Vilniuje“ premjeros. Rašytojo bei filosofo Arvydo Juozaičio pjesę režisavo Jonas Vaitkus ir Albertas Vidžiūnas.

„Lietuvoje esama didžios istorinės paslapties. Mūsų Tėvynė, kitados buvusi galingiausia imperija, per kelis šimtus metų nunyko ir susitraukė, tapo salele Rytų Europos geopolitiniame žemėlapyje. Tačiau išnykus Lietuvos imperijai, imperinio būdo žmonės liko, žemė juos tebegimdė“, – sako A. Juozaitis, pjesės autorius. Parašyti šį kūrinį jį įkvėpė XX a. pradžios politinių veikėjų Juzefo Pilsudskio ir Felikso Dzeržinskio asmenybės.

Rašytojas įsivaizdavo mistinį abiejų herojų susitikimą, kuriame, be jų, dar dalyvavo ir rašytojas Balys Sruoga, poetas Česlovas Milošas, Lietuvos kunigaikščių palikuonis Jurgis Giedraitis. Per šiuos veikėjus atsiskleidžia Lietuvos istorinės paralelės, diktatorių ir revoliucionierių charakteriai, jų diskutuotinas patriotizmas, lietuviškoji tapatybė.

Dzeržinskis – „geležinis Feliksas“ – spektaklyje susitinka ir su savo žmona... Šis tekstas apie ją.

Po 8 metų

...Traukinys lėtai artėjo prie Maskvos. Liesutė moteris su vaiku stovėjo tambūre ir įdėmiai žiūrėjo pro langą. Ją turėjo pasitikti vyras, su kuriuo jiedu nesimatė aštuonerius metus. Per tą laiką ji pabuvojo kalėjime, katorgoje, vėliau tęsėsi nesibaigiančios klajonės po Europą, bet svarbiausia – dienos šviesą išvydo jūdvių vaikas, kuris dar nematė savo tėvo. Kaip jiedu susitiks? Ar pamils Jacekas savo tėtį? Ar stipriai pasikeitė per tuos metus Feliksas? Dabar juk jis ne pagrindininkas, o galingas saugumo vadas, galįs vienu rankos mostu ir pasmerkti, ir suteikti malonę. O ir joje mažai kas liko iš tos jaunutės sekretorės, kurią jis pažinojo ir tikriausiai vis dėlto mylėjo. Beje, ji visada turėjo varžovę, su kuria teko dalintis vyru ir kuri visada laimėdavo, – revoliuciją.

Pažintis

Jiedu susipažino Varšuvoje, konspiraciniame bute. Tuo laiku bičiuliai ją vadino Čarna („Juoduke“). Jauna panelė sekretorė Sofia Mushkat, kilusi iš paprasto valdininko šeimos, buvo labai susidomėjusi vi-



■ Spektaklio „Širdis Vilniuje“ akimirka

suotinės lygybės ir brolybės idėjomis, mašinėle spausdindavo atsišaukimus, platinavo draudžiamą literatūrą.

Tą vakarą konspiraciniame bute būta sujudimo: turėjo atvažiuoti „draugas Juzefas“ – garsus revoliucionierius, jau spėjęs pelnyti nesutaikomo buržuazijos priešo ir gudraus pogrindininko reputaciją.

Ji įsimylėjo jį iš karto. Subtilūs taisyklingi veido bruožai, įdėmus žvilgsnis, o svarbiausia – herojaus aureolė sužavėjo merginą.

Juzefas (tuo laiku F. Dzeržinskis naudojosi būtent šituo pseudonimu) išvydo 22-ųjų metų vidutinio ūgio merginą vešliais plaukais ir kiek naivoku žvilgsniu. Sofia paraudo ir ilgai negalėjo nuo jo atitraukti akių: prieš ją stovėjo Juzefas, apie kurį ji buvo tiek girdėjusi!.. „Kodėl man niekas nepapasakojo, kad jis toks vyriškas ir toks gražus?“ – galvojo Sofia.

Bendras darbas

Antrasis jos susitikimas su Dzeržinskiu įvyko Krokovoje. Į ją Sofia atvyko sužinojusi, jog draugui Juzefui reikalinga sekretorė, galinti padėti tvarkyti partinius dokumentus bei archyvą. Rūšiuodami nesuskaičiuojamas popierių krūvas, jiedu kartu praleisdavo daugybę laiko. Būtent tada Feliksas pastebėjo, kad jo pagalbininkė, be tvarkingumo bei politinio santūrumo, pasižymi dar ir liekana figūra, juodomis aksominėmis akimis ir ryškiomis putliomis lūpomis, suteikiančiomis jos veidui kiek vaikiškos išraiškos. Jam patiko, kad ji greta. Jam buvo malonu, kad jaunutė jo sekretorė taip myli jį, 33-ųjų metų savo viršininką. Be to, ji, niekada nepriekaištavusi dėl dėmesio sau trūkumo, atrodė galinti būti idealia gyvenimo drauge. „Nereikia savęs apgaudinėti. Aš noriu regėti ją greta savęs nuolat“, – rašė Dzeržinskis tuo metu savo dienoraštyje. Tiesa, jam buvo truputį baisu „prišiti prie savęs“ tokią jauną pagalbininkę, taigi stengdavosi kuo anksčiau baigti darbą ir eiti miegoti. O Sofiai atrodė, kad Dzeržinskis visai nebrangina jos pagalbos.

Galbūt jų santykiai taip ir būtų likę tarpybiniais, jeigu Dzeržinskis nebūtų sužinojęs apie „revoliucinius“ Sofios Mushkat nuopelnus. Feliksas jai pasipiršo iškart, kai tik sužinojo, jog jo sekretorė buvo išrinkta Lenkų socialdemokratų suvažiavimo delegate.

1910 m. rudenį Sofia tapo Dzeržinskio žmona.

Po vestuvių Feliksas paklausė: „Sofia, tu pavasarį mane kalbinau išsirengti į kalnus. Gal važiuokime dabar? Norėtum?“

Ar ji norėtų? Aišku, taip! Tikras medaus mėnuo, kur nebus nesibaigiančių pokalbių apie revoliuciją! Ar tai ne laimė? Tačiau me-

džiotojų namelyje kalnuose porėlė praleido tik tris dienas: po 3 dienų Feliksas buvo iškvieistas į darbą – ir medaus mėnuo baigėsi.

Katorgoje

Kai ją areštavo, po vestuvių nebuvo praeję nė mėnesio. Sofia jau buvo nėščia. Sūnus Jacekas gimė kalėjimo lazarete. Berniukas pasaulį išvydo neišnešiotas ir niekas netikėjo, kad jis išgyvens, – tai kalėjimo gydytojai moteriai sakė atvirai. Tačiau Jacekas išgyveno. Tiesa, nuolat sirgo ir valandų valandas verkdamas.

Po teismo Sofia buvo išsiųsta į Sibirą. Orlingos gyvenvietė, Sofios tremties vieta, buvo laikoma valsciaus centru. Liūdna vieta – nė vieno medžio, nei sodų, nei daržų prie namų. Vienintelė gatvė skendo purve. Bet baisiausia – ilgesys: išvykdamas į tremtį Sofia paliko vaiką giminaičių globai.

Po kurio laiko atkeliavo banderolė nuo Felikso. Paštininkas iškilmingai jai įteikė siuntinį, kuriame buvo sena knyga pavadinimu „Jėga“. Savo laiške Feliksas ragino dėmesingai ją perskaityti, tikindamas, jog ši suteiksianti daug jėgų. Sofia suprato: knygos aplanke paslėptas pasas svetimos moters vardu, – Feliksas puikiai išmanė tokius reikalus.

Ankstyvą rytą Sofia paliko Orlingą, kurioje praleido ištisus trejus metus. Po ilgų klajonių pasiekė Maskvą, o vėliau atvyko į Liubliną pas savo vyriausiąjį brolių Stanislovą. Kur Feliksas, ji nežinojo. Parašė jam laišką senuoju Krokuvos adresu ir įkandinė

išsirengė pati. Tačiau likimas jai vėl iškrėtė piktą pokštą – Krokovoje Sofia sužinojo, kad jos vyras suimtas.

Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, moteris, pasiėmusi sūnų, patraukė į Vieną. Iš ten, neradusi darbo, pervažiavo į Šveicariją. Tuo laiku Feliksas jau buvo paskirtas saugumo vadovu ir Maskvoje kovojo prieš kontrrevoliuciją.

Taip jūdvių susitikimas „noko“ aštuonerius metus.

Kremliuje

Perone ją pasitiko pats Dzeržinskis. Jis apkabino žmoną ir persigandusį sūnų, pirmąsyk gyvenime pamačiusį tėvą, įsodino šeimą į tarnybinių automobilių ir nuvežė į Kremlių. Ten nuvedė į butą (vieno kambario su stalu ir dviem lovomis) – ir išnyko. Kambarys buvo pasirinktas itin nesėkmingai – už sienos buvo valgykla ir bute nuolat tvyrojo maisto kvapas bei buvo girdimi valgytojų balsai.

Sugrįžo Feliksas gūdžią naktį. Sofia nepriekaištavo – jai buvo nuoširdžiai gaila vyro, ji rimtai baiminosi dėl jo sveikatos: vienos tremties metu Dzeržinskis susirgo tuberkulioze ir liga pastebimai progresavo, nepaisant visų medikų pastangų. O Feliksas nė nemanė „lėtinti apsukų“.

Matydavosi jie retsykais, per pertraukas tarp nesibaigiančių pasitarimų ir komandiruočių. Sofia taip pat visa galva pasinėrė į partinę veiklą, stengėsi būti „viename lygyje su vyru“, gyventi jo interesais.

Tačiau vis labiau aiškėjo – senoji varžovė revoliucija atims iš jos vyrą. Ir galiausiai jai tai pavyko. 1926 m. liepos 20-ąją Dzeržinskis, perskaitęs pranešimą Komunistų partijos Centro komiteto plenumo, nulipo nuo tribūnos ir nualpo. Tuoj pat atbėgo gydytojas, bet buvo jau per vėlu. „Kruvinasis Feliksas“, kurio vadovaujamas saugumas pradžudė šitiek žmonių, mirė nuo širdies smūgio, neišgyvenęs pusmečio iki savo 50-ies metų jubiliejaus.

Sofia Dzeržinską pragyveno vyrą net 35 metais ir numirė 85-erių, taip ir nepatyrusi nei tikrojo šeimyninio gyvenimo džiaugsmo, nei namų šilumos.

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

KONFERENCIJOS

Mokytojai ir tėvai – apie bendradarbiavimo kultūrą

Kauno Martyno Mažvydo vidurinėje mokykloje vyko respublikinė metodinė-praktinė mokytojų ir mokinių tėvų konferencija „Mokytojų ir tėvų bendradarbiavimo kultūra: vieningai vardan vaiko“.

Joje darbavosi per 100 dalyvių iš Kauno, Klaipėdos, Tauragės, Raseinių, Gelgaudiškio, kitų vietovių, – praneša M. Mažvydo mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui Aukšė Petruševičienė. Konferencijos metu buvo aiškinamasi, ko reikia pilnaverčiam vaiko brendimui, kodėl yra svarbu glaudžiai bendradarbiauti šeimai ir mokyklai, kaip vieningai rūpintis vaiko gerove, kokia turi būti mokytojų ir tėvų bendravimo kultūra, kokias opias problemas galima išspręsti veikiant išvien. Plenariniame posėdyje pranešimus skaitė LSMU Sveikatos tyrimų instituto profesorius A. Zaborskis (pristatė ir komentavo tyrimus apie bendravimą su tėvais reikšmę paauglių gyvensenai), Klaipėdos Martyno Mažvydo progimnazijos direktorius V. Dumčius ir psichologė G. Šliogerytė (pasidalino nauja metodika – grupių tėvams vedimo patirtimi), Kėdainių r. Akademijos gimnazijos pradinį klasių mokytoja V. Strautnickienė ir tėvų atstovė – Kėdainių 2012 metų Moteris-Mama Elena Černeckienė (kalbėjo apie mokyklos ir šeimos vienybę, kuriant vaiko asmenybę), kiti. Vėliau dirbta grupėse.

Saulės mieste aidėjo skautija

Kauno krašto Šventosios tunto Medeinės draugovės skautai dalyvavo tradicinėje pavasario šventėje „Aidi aidi skautija“ Šiauliuose, – praneša „Dialogui“ minėtos draugovės vadovė **Dalia Autukienė**. Šventė prasidėjo eiseną per miestą skambant būgnams, iškilminga rikiuote bei šv. Mišiomis. Vėliau mokytaši šokti ant prekybos centro „Saulės miestas“ stogo, rungtyniauta, žaista, varžytasi orientacinėse varžybose, susipažinta su ugniagesių istorija ir veikla, surengtas teatralizuotas pasirodymas-koncertas ir t. t.

Šia švente prasideda skautiškų stovyklų sezonas. Kauno krašto skautai susitiks liepos 5–12 d. stovykloje „Devynių drakonų upė“ Merkinėje (Varėnos r.).

Lietuvos „Saulučių“ sambūris Kupiškyje



■ Prie darželio kiemo vartų antrojo „Saulučių“ sambūrio dalyvės pasitiko šiaudiniai saulė ir mėnulis.

Kupiškio vaikų lopšelyje-darželyje „Saulutė“ įvyko antrasis Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų, turinčių „Saulutės“ pavadinimą, sambūris. Jame dalyvavo Utenos, Joniškio, Mažeikių, Telsių, Raseinių, Pakruojo, Jonavos, Širvintų ir Kupiškio įstaigų atstovės. „Prie darželio kiemo vartų svečius pasitiko šiaudiniai saulė ir mėnulis, teritoriją puošė vaikų ir auklėtojų sukurto ir pagamintos gėlės. Vaikai sambūrio dalyvės pasveikino dainelėmis ir šokiais. Viešnios pristatė namų darbus tema „Saulės simbolika tautos kultūroje ir vaikų meninėje veikloje“: filmuotoje vaizdo medžiagoje supažindino su įstaigose vykusiais piešinių konkursais, etnokultūrinėmis popietėmis, kitais renginiais, vaikų mintimis apie saulę. Kiekvienas vaikų darželis parodė savitą, įdomią ir kūrybinio polėkio kupiną vaikų ir auklėtojų kasdienybę, nuotaikingas šventes. Sambūrio šeiminkės džiaugėsi ir originaliomis kolegių dovanomis – šiaudine saulute, kvapniu pyragu, įrėmintu įstaigos logotipu...“ – rašo „Dialogui“ **Stasė Krestovienė**. Pasak informacijos autorės, burtai lėmė, kad trečiasis Lietuvos „Saulučių“ sambūris vyks Joniškyje.

Laisvės šauklis

Kauno IX forto muziejuje eksponuojama Batniavos pagrindinės mokyklos (Kauno r.) mokinių piešinių paroda „Laisvės šauklis“, skirta Romo Kalantos aukai atminti. 1972 m. gegužės 14 d. Kauno miesto sode, prie Muzikinio teatro, protestuodamas prieš sovietinį režimą, R.Kalanta apsipylė benzinu ir, sušukęs „Laisvę Lietuvai“, užsidegė. Jo užrašų knygelėje liko įrašas „Dėl mano mirties kalta tik santvarka“. Minėdami 40-ąsias R.Kalantos žūties metines, Batniavos mokyklos mokiniai, vadovaujami dailės mokytojos Aurelijos Sarkanienės, pavaizdavo šiuos įvykius piešiniuose. „Mokiniai nebuvo paprasta suvokti R.Kalantos aukos prasmingumą – jo gyvenimo metas jiems pasirodė gana ramus, o kai kuriems gal net per lėtas. Mokiniai vaizdavo R.Kalantos figūrą, apimtą liepsnos. Jaunesni vaikai piešė hipius gėlėtai rūbais, spalvotus autobusiukus, piešiniuose rašė šūkius apie laisvę, brolybę, taiką ir meilę. Piešdami mokiniai rinkosi pastelines kreideles ir spalvotus pieštukus. Dailės mokytojos pastebėjimu, jaunesniems vaikams pavyko tiksliau perteikti tą laikmetį, o aukštesnių klasių mokiniai šią temą išgyveno ne taip jautriai“, – pasakoja „Dialogui“ parašiusi istorijos mokytoja **Janina Baršauskaitė**.

➤ BŪKIME SVEIKI

Lūpų pūslelinė – ne tik estetinė problema



Asta MIKELEVIČIŪTĖ

Susierziname išvydę ant savo lūpos vandeningas, nemalonus pojūčius keliančias pūsleles – jos ne tik nepuošia, bet ir „išdygsta“ pačiu netinkamiausiu momentu. Gydytojų teigimu, paprastoji pūslelinė – viena dažniausiai pasitaikančių virusinių infekcijų. Ją sukeliančiais virusais yra užsikrėtę apie 70–80 proc. suaugusiųjų. Mažiausiai du trečdaliai jų neįaučia jokių požymių. Daugelis užsikrėtusiųjų apie tai, kad yra infekuoti, nežino. Apie lūpų pūslelinę, nemalonus jos sukeliamus pojūčius bei tai, kaip nuo jos apsisaugoti, kalbamės su Kauno Gedimino klinikos gydytoja dermatovenerologe Jolanta URBŠTIENE.

Koks virusas sukelia lūpų pūslelinę ir kodėl jis dažniausiai puola atšilus orams? Ar jis pavojingas sveikatai?

Lūpų pūslelinė – tai *Herpes simplex* virusų sukeliamą infekcinę ligą, pasireiškianti smulkiu, dažniausiai skausmingu bėrimu aplink lūpas, burnoje, ant dantenų (*Herpes* virusai yra dviejų tipų: pirmojo tipo dažniausiai pažeidžia veidą ir akių sritį, antrojo – naujagimius ir lytinių organų sritį). *Herpes* virusas sukelia lėtinę, latentinę, pasikartojančią infekciją. Šis virusas odoje, gleivinėje, nervų rezginiuose neaktyvus gali būti labai ilgai. O atšilus orams ir ypač prasidėjus maudymosi sezonui, virusui suaktyvėti susidaro itin palankios sąlygos, nes žmogaus organizmą tuomet dažnai veikia tai šaltas vanduo, tai labai pavojingi ultravioletiniai saulės spinduliai. Žmogaus organizmas nemėgsta kontrastų, todėl susirgti galima ir kai išprakaitavę ar sukaitę atsigeriate šaltų gėrimų, suvalgote ledų ar tiesiog norėdami atsigaivinti stovite skersvėlyje. Kartą užsikrėtus šiuo virusu, nerviniuose mazguose, ašarų, seilių, lytinių organų sekrete jis išlieka visą gyvenimą. Nemaloniausia, kai liga ima recidyvuoti, nuolat pasikartoja. Taip pat šis virusas gali sukelti: herpetinę egzemą, jos atveju bėrimai išplinta visame kūne; herpetinį stomatitą; perpetinį akių junginės uždegimą; perpetinį meningoencefalitą; netgi gali sukelti naujagimio perpetinį sepsį – kai naujagimis užsikrečia virusu per placentą arba gimdymo metu nuo sergančios motinos. Kartais naujagimis gali užsikrėsti nuo sergančio medicinos personalo.

Ar kartą persirgus pūsleline, organizmas įgauna imunitetą?

Kartą persirgus pūsleline, ligos simptomai daugiau nesikartoja maždaug vienam procentui žmonių, o kitų organizmuose virusas tiesiog tūno, laukdamas palankių sąlygų pasireikšti. Nepamirškite, kad *Herpes* virusas – vienas lengviausiai plintančių, jis perduodamas paprastai: tiesioginio kontakto metu, per barzdos skustuvus, rankšluosčius, indus arba oro lašeliniu būdu. Tai vienas pirmųjų virusų, kuriuo per seiles užkrečiamas bučiuojamas kūdikis. Esant aktyviems *Herpes* bėrimams, oralinio sekso metu virusas gali būti pernešamas nuo lūpų ant genitalijų ir atvirkščiai. Užsikrėtus *Herpes* virusas ilgai būna neaktyvus odoje, gleivinėse arba dažniausiose savo buvimo vietose – trišakio nervo mazge, kryžkaulinių nervų mazguose (lytinių organų pūslelinės atveju) ir lieka ten visam gyvenimui. Virusai suaktyvėja susidarius palankioms sąlygoms: susilpnėjus organizmo imunitetui, peršalus ar persikaitinus saulėje, po ligos, ypač infekcinės (gripo ar kitos), po fizinio ar psichinio pervargimo, streso. Liga kartojasi periodiškai, dažniausiai išberia tose pačiose vietose.

Ar įmanoma suaugusiam žmogui neužsikrėsti *Herpes* virusu?

Paprastai *Herpes* virusu užsikrečiama iki penkerių metų amžiaus. Nuo tada žmogus visą likusį gyvenimą tą virusą nešioja. Norint juo neužsikrėsti, reikia vengti tiesioginio kontakto su žmonėmis, turinčiais pūslelių ir kitų *Herpes* pažeidimų, saugoti sveikatą ir stiprinti organizmo atsparumą. Apmaldu, tačiau *Herpes* virusas kartais gali būti perduotas net ir tuomet, kai nėra aktyvių bėrimo elementų.

Kada pasireiškia pirmieji ligos požymiai ir kaip reikėtų elgtis juos pajutus? Ar yra kokių nors liaudiškų priemonių, padedančių apsisaugoti nuo viruso?

Pirmieji ligos požymiai paprastai išryškėja per 1–2 savaites po tiesioginio kontakto su užsikrėtusiu žmogumi. Tuomet pirmiausia pajuntamas peršėjimas, niežėjimas, tempimo jausmas lūpose ar aplink jas. Po to atsiranda skaidraus skysčio pripildytų pūslelių smailiomis viršūnėlėmis, o dar vėliau jų vietoje susidaro rusvai melsvos spalvos šašų. Jei ligos negydote, po 2–3 savaičių šašai nukrinta, o jų vietoje lieka rausvos dėmelės. Jei pūslelinę pradėsite gydyti laiku, simptomai išnyksta ir pūslelės gali neiškilti. Užtat vos pajautus bent vieną iš lūpų pūslelinės simptomų, tą vietą kuo skubiau patepkite priešvirusiniu tepalu, kuris, pateptas ant infekcijos pažeistų ląstelių, neleidžia virusams daugintis. Kuo anksčiau pradėsite tepti, tuo efektyvesnis bus gydymas: arba iškilusios pūslelės bus daug mažesnės nei įprastai ir daug greičiau išnyks, arba jos iš viso neiškils. Tepalu tepkite ne tik ant gerai matomų besiformuojančių pūslelių vietų, bet truputį plačiau – ant paburkusios bei paraudusios odos. Tai darykite tol, kol pūslelės sudžius, apsitrauks šašais ir visiškai sugis.

Esant sunkesnei ligos eigai ar dažnai atsinaujinant bėrimams (virusinei infekcijai) gydytojas gali skirti geriamų priešvirusinių vaistų. Norėdami apsisaugoti nuo viruso, kad jis neatsinaujintų, stiprinkite imuninę sistemą. Organizmo atsparumą virusiniams susirgimams stiprina dilgėlės: paimkite kaupiną arbatinį šaukštelį smulkintų dilgėlių lapų, užpilkite puodeliu verdančio vandens ir pusei minutės palikite pritraukti; nukoškite ir nedideliais gurkšneliais išgerkite 4 puodelius per dieną. Taip pat prieš uždegimiskai veikia ir medetkos: šaukštelį medetkų užpilkite puodeliu verdančio vandens, palikite pusei minutės pritraukti ir nedideliais gurkšneliais išgerkite 3 puodelius per dieną. Bėrimai greičiau išsausėja kelis kartus per dieną juos tepant cinko tepalu.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Donatas Ivoška**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos ir skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai nerecenzuojami ir negrąžinami. Kopijuoti ar platinti savitiraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS

Išleina ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2012 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

Gimnazijos jubiliejui pasodino girią

Šiomet sukanka 40 metų nuo Tauragės Žalgirių gimnazijos (tuometinės Tauragės 4-osios vidurinės) įsteigimo. Šiai sukakčiai paminėti gimnazijos direktorė Viktorija Paulauskienė pasiūlė pasodinti mišką. Tauragės miškų urėdija tam tikslui skyrė 2 ha kirtavietės sklypą. Miško sodinimo talkoje dalyvavo apie 70 gimnazistų, mokytojų ir tėvelių atstovų. „Girininkas J. Karpys parodė, kaip reikia sodinti medelius specialiu miškui sodinti skirtu kastuvu. Gimnazistai pasiskirstė darbus – vieni kastuvais kasė duobutes, kiti sodino arba nešiojo sodmenis. Iš viso reikėjo pasodinti 7 tūkst. eglių sodinukų. Per keletą valandų tai buvo atlikta. Nežiūrint patirties trūkumo, miškas buvo pasodintas pakankamai neblogai. Gimnazistai įtvirtino lentelę su užrašu „Tauragės Žalgirių gimnazijos 40-mečio giria 2012-04-27“, – rašo „Dialogui“ VĮ Tauragės miškų urėdijos vyr. inžinierius



Raimondas Matemaitis. ■ Savo mokyklos 40-mečio proga gimnazijos bendruomenė pasodino 7 tūkst. eglių girią.

Istorinės knygos pristatymas

Rokiškio „Romuvos“ gimnazijoje viešėjo gydytoja J. Jasinevičiūtė-Čypienė. Ji gimnazistams ir mokytojams pristatė jau į Amžinybę iškeliavusio savo tėčio Konstantino Jasinevičiaus prisiminimų knygą „Golgotos keliu“. Knygoje pasakojama apie tai, ką aštuoniolikmečiui gimnazistui teko ištverti persiuntimo lageriuose, vario kasyklose, Sibiro tremtyje. Viešnia savo pasakojimą iliustravo fotografijomis, rožiniu, padarytu iš duonos ir plytos mišinio, tremtinių pagamintu ženkliuku – tikėjimo, vilties, meilės Tėvynei simboliu. „Dialogui“ apie susitikimą parašė „Romuvos“ gimnazijos bibliotekos vedėja **Reda Kiselytė**.

Pagerbti geriausieji

Gegužė Šiaulių „Romuvos“ gimnazijoje prasidėjo tradiciniu padėkos renginiu „Romuvos garbė“. Pagerbti ir apdovanoti aukščiausių rezultatų miesto ir šalies olimpiadose, konkursuose pasiekę mokiniai, jų tėveliai, mokytojai. Iš viso išdalinta apie 50 padėkų už gimnazijos vardo garsinimą ir romuviečio vardo įprasminimą įvairiose veiklose, – praneša „Dialogui“ mokytoja **Gitana Trinkaitė**.

Olimpizmą propaguojantis projektas

Klaipėdos „Saulėtekio“ pagrindinėje įvyko integruotas tarpmokyklinis projektas „Kelias į Olimpą“. Jį, be renginio šeimininkų (mokytoja Vaidilutė Liačienė), inicijavo Sendvario pagrindinė (mokytoja Brigita Rudienė), Vydūno vidurinė mokykla (mokytoja Jūratė Talaišytė), „Smeltės“ ir Simono Dachio progimnazijos (mokytoja Regina Baraišienė ir Rūta Malinovienė). Projektas skirtas populiarinti olimpinį sąjūdį, ugdyti bendradarbiavimo, sąžiningo elgesio gebėjimus, mokyti tolerancijos ir pagarbos varžovui, skatinti laikytis garbingos kovos ir kilnaus elgesio principų. O pagrindinis projekto tikslas – miesto kūno kultūros mokytojams, sporto organizatoriams ir vadovams parodyti, kaip galima nekasdieniškai įdomiai ugdymo pro-

cesse organizuoti sporto renginius, sieti juos su kultūrine programa ne vienkartinę, o tęstinę, ilgalaikę veiklą.

Moksleiviai per dailės pamokas piešė piešinius apie vasaros sporto šakas, per istorijos pamokas nagrinėjo olimpinį žaidynių atsiradimo versijas, po pamokų rinko įvairią medžiagą apie sporto šakas ir olimpiadas. Mokyklų komandos varžėsi estafetinių rungtyse, demonstravo savo meninius, kultūrinius gebėjimus. Visa tai sudarė sąlygas mokiniams (nebūtinai sportuojantiems) pajusti olimpinę dvasią. Į sporto varžybas nepatekę mokiniai turėjo galimybę dalyvauti konkurse, viktorinoje, meninėje programoje. Apie tai „Dialogui“ parašė projekto organizatorės.

Susitiko su rašytoju



Vilniaus r. Konstanto Parčevskio gimnazijoje, gražioje renovuotose bibliotekos patalpose, moksleiviams surengtas susitikimas su vaikų rašytoju **Vytautu Račicku**.

Kelionė į profesijų pasaulį

Šiaulių r. Drąsčių pagrindinės mokyklos aukštesniųjų klasių mokiniai dalyvavo profesinio orientavimo ekskursijoje. Šiaulių profesinio rengimo centro Buitinių paslaugų skyriuje moksleiviams buvo pristatytos kirpėjo, floristo, siuvėjo, vizualinės reklamos gamintojo ir buitinių prietaisų elektromechaniko profesijos, Šiaulių televizijoje – žurnalisto, laidos vedėjo, operatoriaus darbų specifika. Drąsutiškiai, pasak informacijos autorės **Airidos Jakovlevaitės**, net turėjo galimybę skaityti vakaro žinias, tačiau iš keliolikos išdrįso tik trys.

Netradicinė šventė mamoms

Kėdainių r. Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazijos Meironiškių skyriuje vyko renginys „Darbšti kaip bitutė“, skirtas Mamų šventei. Vaikučių „bitučių“ sveikinimai, dovanėlės, dainelės ir šokiai buvo skirti tik joms, brangiausiosioms. Šventinė diena tęsėsi edukacinėje išvykoje bitininkės A. Augustinavičienės sodyboje, kur mamos, močiutės ir vaikai sužinojo, koks įdomus ir įvairiaspalvis yra bičių gyvenimas. „Dialogui“ apie tai parašė pradinė klasių mokytoja **Jurgita Vaitiekūnienė**.

Kultūrinosi Vilniuje

Kasmet Almos Adamkienės paramos ir labdaros fondas savo globojamoms mokykloms dovanoja įvairias šventes. 2012-ieji paskelbti Muziejų metais, tad šiemet fondas kaimo mokyklų mokiniams suteikia galimybę pasikultūrinti sostinės muziejuose. Pakruojo r. Žeimelio vidurinės mokyklos direktorės pavaduotoja **Raimonda Gasperavičienė** praneša „Dialogui“, kad žeimeliškiai lankėsi Lietuvos nacionaliniame ir Taikomosios dailės muziejuose (atliko juose įvairias užduotis), Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos šokio teatre žiūrėjo mokyklos auklėtinių atliekamą romantinį baletą „Kopelija“.

Apie analogišką kultūrinę-edukacinę išvyką į sostinę „Dialogui“ parašė ir Šiaulių r. Drąsčių pagrindinės mokyklos atstovai.

Šilutėje siautėjo „Pavasario infekcija – 29“

Pirmoji gegužės savaitė Šilutės Pamario pagrindinėje mokykloje prasidėjo infekcija. Virusas išplito po visą miestą... Jau 29 kartą Pamario mokyklos bendruomenė bei prie jos prisijungę pradinė mokyklų ir gimnazijų atstovai miesto gyventojus sukviečia į gatves savo šventine eiseną. Šukiais, spalvotais balionais, plakatais, įvairiaspalvėmis gelėmis, mokinių nupieštais paukščiais, saulutėmis ir gera nuotaika jaunimas ir mokytojai praneša apie atėjusį pavasarį. „Šiomet „Pavasario infekcija“ tru-

ko savaitę: pamariečiai sirgo ir kartu dainavo su „Chorų karuose“ dalyvavusiais draugais, negailėjo ovacijų talentus rodantiems bendramokslams, rinko Metų mokytojus, kuriems skyrė Metų šypsenos, optimisto, šmaikštuolio ir kitokias nominacijas. Mokyklos bendruomenei skirtame koncerte skambėjo dainos bei šokiai, o geriausiai besimokančių mokinių tėveliams ir mokyklai nusipelnusiems mokytojams buvo įteikti mokyklos direktoriaus padėkos raštai, – praneša mokytoja **Nijolė Kungelienė**.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 82 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Aušros“ gimnazija, Kaunas
„Aušros“ gimnazija, Vilkaviškis
„Juventos“ progimnazija, Šiauliai
„Nemuno“ vidurinė, Kaunas
„Romuvos“ gimnazija, Rokiškis
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Santaros“ gimnazija, Kaunas
„Santaros“ vidurinė, Vilnius
„Santarvės“ vidurinė, Šiauliai
„Saulės“ gimnazija, Kaunas
„Saulėtekio“ pagrindinė, Klaipėda
„Saulėtekio“ progimnazija, Panevėžys
„Smeltės“ progimnazija, Klaipėda
„Šilo“ pradinė, Kaunas
Akademijos gimnazija, Kėdainių r.
Batniavos pagrindinė, Kauno r.
Butrimonių pagrindinė, Šalčininkų r.
Dabikinės specialioji, Akmenės r.
Dainų progimnazija, Šiauliai
Drąsčių pagrindinė, Šiaulių r.
Dubijos pagrindinė, Šiauliai
Fabijoniškių vidurinė, Vilnius
Gedraičių Antano Jaroševičiaus vidurinė, Molėtų r.
Gilvyčių pagrindinė, Šiaulių r.
Gruzdžių gimnazija, Šiaulių r.
Jeronimo Ralio gimnazija, Jonava
Jiezo gimnazija, Prienų r.
Jono Biliūno gimnazija, Anykščiai
Jono Jablonskio gimnazija, Kaunas

Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai
Juodšilių „Šilo“ gimnazija, Vilniaus r.
Juozo Grušo meno vidurinė, Kaunas
Jurgio Dobkevičiaus vidurinė, Kaunas
Kauno technologijos universiteto gimnazija, Kaunas
Konstanto Parčevskio gimnazija, Vilniaus r.
Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazija, Kėdainių r.
Kriukų pagrindinė, Joniškio r.
Lavoriškių pagrindinė, Vilniaus r.
Licėjus, Vilnius
Lieporių gimnazija, Šiauliai
Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras, Vilnius
Linkuvos specialioji, Pakruojo r.
Lizdeikos gimnazija, Radviliškis
Logopedinė, Šiauliai
Maironio universitetinė gimnazija, Kaunas
Martyno Mažvydo progimnazija, Klaipėda
Martyno Mažvydo vidurinė, Kaunas
Meno, Švenčionys
Meškiškių gimnazija, Šiaulių r.
Nacionalinė M.K. Čiurlionio menų, Vilnius
Naujamiesčio vidurinė, Panevėžio r.
Pabradės meno, Švenčionių r.
Paluknio „Medeinos“ vidurinė, Trakų r.
Pamario pagrindinė, Šilutė

Paslaugų ir verslo, Klaipėda
Pilviškių „Santakos“ gimnazija, Vilkaviškio r.
Profesinio rengimo centras, Šiauliai
Ragainės progimnazija, Šiauliai
Ramygalos gimnazija, Panevėžio r.
Rokų vidurinė, Kaunas
Salantų gimnazija, Kretingos r.
Sendvario pagrindinė, Klaipėda
Simono Dachio progimnazija, Klaipėda
Simono Daukanto vidurinė, Kaunas
Stakliškių vidurinė, Prienų r.
Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazija, Kaunas
Šiaulių universiteto gimnazija, Šiauliai
Švenčionių meno, Švenčionių r.
Tado Ivanausko vidurinė, Kaunas
Vaidoto pagrindinė, Kaunas
Vaikų lopšelis-darželis „Eglutė“, Vilkaviškis
Vaikų lopšelis-darželis „Saulutė“, Kupiškis
Vaišvydavo pagrindinė, Kaunas
Vaižganto gimnazija, Radviliškis
VDU „Rasos“ gimnazija, Kaunas
Vydūno vidurinė, Klaipėda
Zapyškio pagrindinė, Kauno r.
Žagarės specialioji, Joniškio r.
Žalgirių gimnazija, Tauragė
Žeimelio vidurinė, Pakruojo r.

Prisijunk ir laimėk!

1000-asis „Dialogo“ gerbėjas „Facebooke“ burtų būdu laimės specialų rašiklį su „Dialogo“ logotipu.

facebook.com/dialogas



Prasideda ekskursijų metas

Sparčiai artėjant vasaros sezonui ir mokslo metų pabaigai, pats laikas planuoti išvykas su mokiniais. Na, o kiekvienas pedagogas žino, kokią džiaugsmą vaikams sukelia žinia apie numatomą kelionę. Vos užsiminus apie ekskursiją pradeda spindėti jų akys ir matyti, kaip su nekantrumu laukiama naujų išpūdžių. Deja, šiuolaikinių vaikų paprasta išvyka nenustebinsi: jiems reikia veiklos, pramogų, naujų, nematytų vaizdų. Būtent tada iškyla didysis klausimas: kur juos nuvežti ir kokią kelionę suplanuoti, kad ji būtų įdomi?

Ne paslaptis, kad surengti gerą kelionę užima daug laiko ir pareikalauja nemažai pastangų. Tenka gerokai pavargti galvojant, kur būtų įdomu nuvežti moksleivius, ilgai skaitinėti interneto puslapius, kad suplanuotum maršrutą nuo pradžios iki pabaigos. Tačiau bene svarbiausia užduotis kiekvienam mokytojų yra nuspręsti, kur vaikus nuvežti, ką jiems parodyti, kad kelionė nebūtų vien dėl paties keliavimo. Juk norisi pažintinės ir įsimintinos ekskursijos, iš kurios grįžus dar ilgai būtų dalijamasi išpūdžiais apie aplankytas vietas, ten išgirstas istorijas. Vienas iš ekskursijos variantų dažnai būna kelionė į užsienį, tačiau tai prabanga. Belieka dairytis po Lietuvos kampelius. Tada atrodo, kad populiariausi lankytini miestai, tokie kaip Vilnius, Kaunas ar Klaipėda, jau aplankyti, ištyrinėti. Tokiu atveju vertėtų pagalvoti apie mažiau žinomus maršrutus, juk ir juose daug įdomių vietų, kurios stebina savo istorija, kultūrine verte ar tiesiog pasižymi nepakartojamu kraštovaizdžiu.

Būtent tokių maršrutų gausa pasižymi naujasis leidyklos „Terra Publica“ kelionių žinynas „Įdomiausios kelionės po Lietuvą“, kuriame pateikiama 70 maršrutų po įvairias Lietuvos vietas, aplankant apie 1100 objektų. Prie kiekvieno maršruto pateikiama informacija, kiek vidutiniškai laiko reikės visiems objektams aplankyti, kiek kilometrų nueiti. Pasak knygos sudarytojo Vytauto Kandrotos, į šią knygą stengiasi sudėti įdomiausius lankytinus objektus, išsiskiriančius ne tik savo architektūra, bet ir kultūrine, edukacine, istorine verte. Kiekvienas maršrutas sudarytas taip, kad būtų patogiu keliauti tiek individualiai, tiek su didesniu būriu keliautojų. Pats keliavęs bene visais maršrutais ir aplankęs žinyne minimus net mažiausius miestelius ir kaimečius, Vytautas Kandrotas teigia, jog ir mažiau žinomose vietose galima pasisemti nepakartojamų išpūdžių, sužinoti šį tą naujo, geriau pažinti savą kraštą. Šis žinynas tikrai pravers planuojant kelionę ne tik su mokiniais, bet ir su savo šeima.

Gerų išpūdžių ir naujų potyrių!

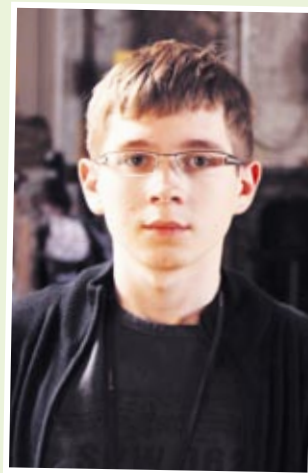
Užs. 303



KONKURSAI

Pergalė Europos jaunųjų genetikų konkurse

Jau penktus metus Europos žmogaus genetikų draugija organizuoja rašinių konkursą DNR diena paminėti. Jame dalyvauja mokiniai iš visos Europos. Šiemet konkurse dalyvavo 23 šalys, tarp jų ir Lietuva. Mokinių darbus vertino tarptautinė 19-os genetikų komisija. Iš 266 atsiųstų esė buvo atrinkti 4 darbai, kurie pasidalino I–III vietas. Pirmąją vietą šiame Europos konkurse pelnė Radviliškio Vaižganto gimnazijos IV kl. moksleivis Simonas Jesmanas (esė tema „Epigenetinių chromatinio pokyčių įtaka šizofrenijos patogenezė“), jam bus įteiktas nugalėtojo sertifikatas bei piniginis prizas. Konkurso nugalėtojų ir jų mokytojų vardai bus paminėti metinėje genetikų konferencijoje Niurnberge, Vokietijoje, pasaulinio lygio genetikų bei gydytojų susirinkime, – praneša „Dialogui“ biologijos mokytoja Rūta Jankauskienė.



■ Radviliškio Vaižganto gimnazijos IV kl. moksleivis S. Jesmanas pelnė I vietą Europos žmogaus genetikų draugijos organizuotame rašinių konkurse DNR diena paminėti.

Rungtyniavo jaunieji plaukikai

Vilkaviškio vaikų lopšelio-darželio „Eglutė“ mažieji plaukikai dalyvavo respublikinėje ikimokyklinio amžiaus vaikų plaukimo šventėje-varžytuvėse „Mes – mažieji plaukikai“. Ją Vilniuje organizavo respublikinė ikimokyklinių įstaigų darbuotojų asociacija „Sveikatos želmėnėliai“. Varžėsi devynios komandos iš Vilniaus, Kauno, Marijampolės, Mažeikių, Vilkaviškio ir Panevėžio ugdymo įstaigų. Jaunieji Vilkaviškio plaukikai iškovojo II vietą, – praneša „Dialogui“ lopšelio-darželio „Eglutė“ direktorės pavaduotoja ugdymui Ramutė Čelkevičienė.

Art. 1100+11 (121x70x35) **169Lt**

Art. 1001+11 (860x70x35) **140Lt**

Art. 1102 (197x35x35) **229Lt**

Art. 1090+11+13 (197x70x35) **305Lt**

Art. 1111 (197x116x35) **199Lt**

Art. 1090 (197x70x35) **169Lt**

Art. 1090+11 (197x70x37) **215Lt**

Art. 1090+12 (197x70x35) **259Lt**

Art. 1080 (180x60x30) **125Lt**

Art. 1081 (180x60x30) **159Lt**

Art. 1086 (180x60x30) **199Lt**

Art. 2040 (67x60x74) **99Lt**

Art. 2024+2044 (120x60x74) **289Lt**

Art. Osvalds (105x59x74) **129Lt**

Art. 2019 (125x50/71x74) **239Lt**

Art. 2008 (100x60x74) **165Lt**

Art. 2017 (154x110x60/83) **299Lt**

Magnetinė lenta (240x120) **431Lt**

PERKAMIAUSIA PREKĖ

Moriz **119Lt**

Apollo **159Lt**

Seven **55Lt**

Iso **55Lt**

SK-4 **49Lt**

art.SKK-2 reguliuojamas 130x50x60/74 **110Lt**

SK-1 reguliuojamas 65x50x60/74 **100Lt**

SK-3 reguliuojama 75/85x43x35/45 **75Lt**

UAB „Bolderaja serviss“, Vilniaus rajonas, Bukiškis

Mobil. +370 620 48 846; faks. 8 5 276 1413

El. p.: giedriusgbl@gmail.com, giedrius@bolderaja-baldai.lt

www.mebeles.lv